

בס"ד עש"ק פרשת נצבים וילך {אבות ה-ו}
 "שבת סליחות" כ"ב אלול תשפ"ו לפ"ק
 {דף היומי ביום שב"ק חולין קכ"ח}

מוצש"ק	הדה"נ	ניו זורק
8:34	7:08	מונטריאל
8:37	7:11	לונדון
8:51	7:25	מנטרסטר
9:02	7:37	אנטוורפן
9:32	8:04	ציריך
9:11	7:42	וינה
8:41	7:15	מלבורן
7:15	5:43	

דברי תורה לפרשת השבוע

הילולא
דצדיקא

אורחות
חיים

סיפור על
הפרשה

אמרי קודש
בעלזא

פנינים
יקדים

אמר להם לישראל: אז, בהר סיני, אני הייתי מעבד שלא זכיתם להתקרב אל ה', "אנכי עומד בין ה' וביניכם", כמחיצה המבדלת, "ולא עליתם בהר" - לא הייתם במדרגה שתעלו על ההר, לפני ה', אבל היום שנתמלאו שנותי וימי, וקרב יום הסתלקותי ואין שלטון ביום המוות, עכשו "אתם נצבים כולכם לפני ה' אלקיכם", בלי כל מחיצה.

אתם נצבים היום כלכם.. כל איש ישראל וגו' (כט, ט)

כי הנה בשעת התפילה צריך כל אחד לכלול עצמו בכללות ישראל, להתפלל בשם כל ישראל, ובכלל זה צריך לכלול עצמן אפילו עם פושעי ישראל (עי' כריתות ו:), ועי"ז עולה התפילה למעלה. וזשאה"כ אתם נצבים היום, נצבים הוא לשון עמידה, ואין עמידה אלא תפילה [ברכות א:1], היינו כאשר תעמדו בתפילה, תעמדו כולכם, כלומר כללו בתפילתכם את כל איש ישראל, אף העבריינים, ועי"ז עולה תפילתכם למעלה.

ואת אשר איננו פה עמנו היום (כט, יד)

וצ"ב למה אינו כתוב "עומד" כמקודם וי"ל שאפשר לפרש אמרו ואת אשר איננו פה על הדורות שעברו, היינו האבות הקדושים והצדיקים הקודמים שאינם נמצאים עוד בעולם הזה, המה נמצאים עמנו היום, היום דא ראש השנה, היינו התורה הק' מביטחה לנו שכאשר נעמוד להתפלל בראש השנה יצאו האבות והצדיקים להשפיע חסדים לכל ישראל.

(דעת משה)

וכן איתא בדרשות
"חתם סופר" (ח"ב
 דרוש לפר' נצבים
 תקצ"ג) את אשר
 איננו פה' הם
 הנשמות העתידיים
 להוולד, והמה רוחות
 קדושות אין להם חלק
 ואחיזה בגשמיות, המה
 עמנו היום, מצורפים
 עמנו הגשמיים, על
 דרך שקיבלנו שבר"ה
 ויוה"כ הנשמות
 הקדושות שכבר
 מתו ונשמות
 האבות מצטרפים
 עמנו בבית הכנסת
 בתפילתנו.

לעילוי נשמת

שלוחא דרבנן העסקן המפו' הדגול

הרב החסיד ר' אברהם יהודה פיינר ז"ל

בן הרה"ח ר' ישעי' עקיבא ז"ל

נלב"ע כ"ג אלול תשע"ח תנצב"ה

הונצח ע"י

בני משפחתו החשובה שיחיו

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל. (כט, ט), רמז כאן הכתוב על סגולת האחדות בימים הללו, דבכוחה לזכות את ישראל בימי הדין, ושונים ימים אלו מכל ימות השנה, דאילו כל ימות השנה כתיב (משלי ג, ל) "אל תריב עם אדם חנם אם לא גמלוך רעה" [וברש"י שם: שעבר על המצוה הכתובה בתורה: ואהבת לרעך כמוך, ומי שהוא רשע רשאי אתה לשונא], לא כן בימים אלו שצריך להגביר באהבת חנם ובמדת האחדות כיון שהוא מצד הסגולה לזכות בדין, וזהו "אתם נצבים היום" - היום הוא ראש השנה (זוה"ק פינחס רל"א) בראש השנה תהיה לכם תקומה (ראה רש"י להלן בפסוק כט "אתם קיימין לפניו") אם יהיה "כולכם לפני ה' אלקיכם" - שתהיו באחדות, כולכם כאיש אחד בלב אחד, אך היות ותיבת "כולכם יש במשמעותה גם מגרעת וחסרון, כמו שהביא רש"י לעיל עה"פ (א, כב) "ותקרבון אלי כולכם" "בערבוביא, ילדים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים", דמורה דכל אפין שוין, שאין עמי הארץ מכבדין לתלמידי חכמים וילדים לזקנים, לכך הוסיף הכתוב והקדים: "ראשיכם שבטיכם" ואח"כ "כל איש ישראל", כי אף שיהיה אחדות, מ"מ לא יהיה בכם אפין שוין, אלא כל החשוב חשוב קודם.

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם (כט, ט)

וקשה מדוע בשעת מתן תורה נאמר: "אנכי עומד בין ה' וביניכם" וכאן אתם נצבים? אפשר להסביר לפי מה שקיבלתי ממורי חסיד שבכונה הגאון מו"ה נתן אדלר זצ"ל, שכל ימי חיי הרב אין התלמיד זוכה למרום התעלותו, כמו שלא זכה יהושע להתגלות אורו עד אחר הסתלקותו של משה, ולא נזכרה השראת שכינה על יצחק עד ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק, וכל זמן שיעקב היה בבית אביו לא נודע ממנו דבר ה': "ויצא יעקב מבאר שבע" אז ויחלום והנה ה' נצב עליו. וזהו גם כאן: משה

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ניסל ע"ה אשת הרב החסיד המפו' הבלתי נשכח

ר' אלכסנדר פריעד ז"ל בת הרב החסיד ר' אביגדור ז"ל

נפטרה כ"ה אלול הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו

כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים וגו' בקרב הגוים אשר עברתם: ותרואו את שקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם: (כט-טו-טז) וקשה אם הם בעצמם רואים את שקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן, איך יעלה על הדעת, שלבם יפנה מעם ה', ולעבוד את האלילים האלה? ויש ליישב "כסף וזהב" מוסב על ה"עובדי אלילים" ולא על האלילים עצמם. וכך הפירוש: אמנם בני ישראל יראו שהאלילים בעצמם הם עץ ואבן - אבל "הכסף וזהב אשר עמהם" - כלומר: יראו שלעובדים אותם יש להם הרבה כסף וזהב וכל טוב, ולעובדי ה' חסר כל זה, ואם כן יש לחוש שהיצה"ר יפתה להם שכדאי לעבוד את אלה השקוצים ולשכוח את ברית ה' אלקיך אשר הוא כורת עמם היום לא יאבה ה' סלוח לו על מחשבות יצה"ר לתאוות כאלה, לא יסולח לו.

למען ספות הרוה את הצמאה. (כט, יח)

ופירש"י ז"ל: "לפי שאוסיף לו פורענות על מה שעשה עד הנה בשוגג, והייתי מעביר עליהם, וגורם עתה שאצרפם עם המזיד ואפרע ממנו הכל". מדבריו למדנו אחר שמדה טובה מרובה ממדת פורענות דעל אחת כמה וכמה בעבודת השי"ת שאדם עושה כל השנה, וכל המעשים טובים והתפילות שנעשו בלא דעת ובלא כוונה, שאינו חשובין רק שוגג, ואח"כ בראש השנה ויום הכיפורים שישראל מעוררין עצמם בעומק הלב, אם כן מצטרפין הכל על מה שעשו עד עתה בלא דעת ובלא כוונה, וכאילו נעשה הכל בכוונה רצויה.

והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך וגו'. לא יאבה ה' סלוח לו כי אז וגו'. (כט, יח-יט) לכאורה ייפלא, וכי מי הוא אשר יאמר כן לאחר ששמעו כל הקללות האלו והוריקו פניהם (כמ"ש רש"י בפסוק יב): כן צריך לבאר תיבת "כי אז יעשן" וגו', שהיא אך למותר, כי בודאי אז יעשן ולא קודם שיחטא. וי"ל על פי מש"כ האלשיך הק' (בפר' נח) לפרש הכתוב (שמות לב, יד) "וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו", כי מלכותא דרקיעא היא כעין מלכותא דארעא, וידוע שדרך האדם בעת אשר יחרה אפו על בנו, אזי עד שלא יוציא בשפתיו דבריכעסו, לבו כאש בוער, אך בשעת כעסו מפליג בדברים ואומר: הנה אהרוג ואשמיד ואאבד, וכיוצא בדברים קשים, ועל ידי כן שוככת חמתו כאילו כבר עשהו. וזהו: "וינחם ה' על הרעה", במה "אשר דבר לעשות לעמו", רצ"ל שהטיל כעסו בדבור. וזוהי הכוונה: "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי, כי בזה שהקב"ה דיבר לעשות כל הרעות האלה נח רגזו, וזהו: "את דברי - דייקא - האלה הזאת". אמנם זה אינו, כי דוקא אם אחר שחטאו, ואז ידבר הקב"ה, אז ינוח רגזו ע"י הדיבור, אבל באם יאמר: 'אם תעשה רעה אז אעשה לך הרעה הזאת', עדיין אין שום קצף, שנאמר עליו שדעתו מתקררת ע"י הדיבור. ואם כן שוב אחר שחטא האדם, לא מועיל הדיבור הקודם, שינוח הקצף של עכשיו. וזהו שאמר: "לא יאבה ה' סלוח לו כי אז יעשן" אז דייקא, היינו אחר שיחטא יהיה הקצף, על כן: "ורבצה בו כל האלה" וגו'.

לא יאבה ה' סלוח לו. (כט, יט)

למה לא נאמר סתם, לא יסלח ה' לו. אלא כי כונת החוטא באמרו, שלום יהיה לי, הוא בגלל כריתת הברית, שנעשו ישראל ערבים זה בזה (שבועות ל"ט). ויחשוב לו שחטאו יתחלק על הכלל כולו בתורת ערבים. אבל באמת, לפי ההלכה הברירה ביד המלוה לקבל מן הלוה באם שיש לו ולא לפרוע מן הערב. וזה, לא יאבה ה', השי"ת לא ירצה להפרע מן הערבים רק ממנו יפרע. וזה, והבדילו ה' לרעה, יפרישו מן הכלל, כי כונתו היתה, שחטאיו יפלו על הכלל.

לא יאבה ה' סלוח לו וגו'. (כט, יט)

לכאורה ייפלא הדבר, הלא הקב"ה רוצה ומתאוה לתשובת הרשעים ולא יחפוץ במות המת, אם כן היאך אפשר לומר "לא יאבה ה' סלוח לו". אמנם ביאור הדברים הוא כי הקב"ה הוא מלך חפץ בחיים, בחיי העולם הזה, שבו אנו מקבלים עול מלכותו ית"ש, ובמיתת האדם מתמעט כבוד מלכותו, כי אין מלך בלא עם, וגם חפץ לזכותינו בחיים

הנצחיים, חיי העולם הבא, שנהיה ראויים להידבק בו ית"ש לאחר הסתלקותנו מהעולם הזה. ועל זה אנו מתפללים: "זכרנו לחיים" חיי העולם הזה, כי אתה "מלך חפץ בחיים" בעוה"ז, "וכתבנו בספר החיים" חיי העולם הבא, "למענך" שאתה חפץ לזכותנו בבחינת "אלקים חיים", חיים נצחיים. והנה הקב"ה מתאוה לתשובת הרשעים כדי שיזכו לחיי העולם הזה, וגם לחיי העולם הבא. אבל רשע כזה שהולך בשרירות לבו, הוא האפיקורס שאמרו עליו חז"ל (ע"ז י"ז): "כל הפורש מן המינות - מת". אין הקב"ה מתאוה לתשובתו, כי אף שירוויח חיי העולם הבא, מכל מקום מפסיד חיי העולם הזה, שהרי אם ישוב ימות מיד, ואף שבודאי אם ישוב מקבלו השי"ת, וימות, מכל מקום לא יאבה ויתאוה השי"ת לזה. וזהו: "לא יאבה ה' סלוח לו". (חתם סופר)

ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ וגו': (כט כא) ויש לתמוה: למה תלה הכתוב דוקא בדור האחרון, וכי הדורות שקודם לכן לא ישאלו זאת? אלא הכוונה כל איש ישראל צריך להשתוקק לגאולת א"י, ולקדש את לבבו לצעוק אל הקב"ה לעורר רחמים על הארץ הקדושה שנמצאת תחת יד הישמעאלים, ואם ישתוקק כראוי מעומק הלב, מעורר למעלה רחמים ורצון על הגאולה השלימה. ואם כן דור זה שיצטער על חורבן הארץ, וישאלו על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, ע"י תשוקתם ימהרו הגאולה "והם יהיו הדור האחרון" (תפארת שלמה (מסעי))

הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת. (כט, כח) איתא מהאר"י ז"ל לפרש הפסוק (תהלים סח, ב-ג) "לך דומיה תהלה וגו' שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו" כי הנה, "ידוע לכל עובד ה', שאילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקין להודות וכו'... ועיקר עבדות ה' ותהלתו הוא בלב, שיותר ויותר ממה שהפה יכול לדבר, הלב יכול לחשוב וה' יודע מחשבות אדם, אמנם מהצורך לסדר שבחים ותהלות בפה דוקא, הוא למען יוכלו ללמד הבאים אחרינו לעבוד את ה'... וזהו פירוש: "לך דומיה תהלה", פירוש עיקר תהלתך הוא בדומיה ובמחשבה, 'שומע תפלה', פירוש מה שהתפלה נשמעת מפי עבדי השם בני ישראל, הוא למען 'עדיך כל בשר יבואו' לעבדך באמת שיהיה להם ממי ללמוד עבדות השם. וזה ג"כ פירוש: "הנסתרות לה' אלקינו", פירוש עבדות ה' ראוי שתהיה בהסתר, שהוא במחשבה שהוא היותר נסתר מבני אדם, 'והנגלות', פירוש מפני זה התורה והתפלה היא בהתגלות, הוא לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, פירוש שילמדו בנינו לעבוד ה' ולעשות כל מצותיו ולהגות בתורתו שאי אפשר ללמוד זה ממחשבת זולתו כי אם מנראה מתפלתו הזכה ולימוד תורתו". (מאור ושמש)

והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך וגו'. ושבתי עד ה' אלקיך וגו'. (ל, א-ב) "והיה" הוא לשון שמחה, כנודע "דהנה, העיקר הוא שיוכיח האדם את עצמו, ויזכיר לו כל המקומות שעבר בהם נגד רצונו יתברך, ולשוב עליהם באמת גמור בכל נפשו ומאודו. שכשאדם אחר מוכיחו, לפעמים נכנסו לו דבריו באזניו באפס מה, ואחר כך תיכף שוכח הדברים, ועושה שוב מעשהו זה כבתחילה, ולפעמים שאינם נכנסים הדברים כלל באזניו. אבל כשיתן האדם אל לבו באמת גמור לשוב בתשובה שלימה, ומוכיח תמיד את עצמו ומזכיר לו עונותיו, בודאי יעשו הדברים רושם בקרב לבו, ויזכה לשוב בתשובה שלימה. וזהו מאמר הכתוב: 'והיה', כלומר שעיקר השמחה הוא: 'כי יבואו עליך כל הדברים האלה', כשהדברים הקשים הם דברי תוכחות, יבואו עליך ועדיך, שאתה בעצמך תוכיח על פניך, שכמה פעמים הכעסת לבוא כל העולמים במעשיך, ועל דרך הכתוב (יחזקאל כ, מג): (ונקוטותם בפניכם בכל רעותיכם אשר עשיתם)', וזהו: 'הברכה והקללה', רצ"ל שלהצדיק הוא לברכה, ולרשעים הוא לקללה, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות ס"א) צדיקים יצר טוב שופטן וכו' רשעים יצר רע שופטן, וזהו 'הברכה', שלהטובים, השופט שלהם המוכיחן ומייסרן, הוא מצד הברכה, שהוא היצר טוב, ולרשעים הוא בהיפך, שהיצר הרע שופטן, שהשופט שלהם הוא מצד

הקללה, שהוא היצר הרע השופטן ומייעצן לכל הרעות שבעולם. 'אשר נתתי לפניך' שהבחירה ניתנה אל האדם לבחור בטוב או להפכו ח"ו (באר משה)

ושב ה' אלקיך את שבתך ורחמך וגו'. (ל, ג)

וברש"י ז"ל: "היה לו לכתוב 'והשיב את שבתך', רבותינו למדו כאן כביכול שהשכינה שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלים הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהם. ועוד יש לומר, שגדול יום קיבוץ גלויות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות או חזו בידיו ממש איש ממקומו, כענין שנאמר (ישעי' כז, יב) ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל". ונראה לפרש בהקדם מה "שאמר חותני הרה"ק רבי יצחק מראדוויל ז"ע על דברי הפייטן 'הדן יחידי לבאי עולם' (מוסף לר"ה ויוה"כ) כשישראל הם באחדות (בבחינת 'יחיד'), אז יכול לדון אותם לטובה, וכמו שאמרו רז"ל (ר"ה) וכולן נסקרין בסקירה אחת". והן הן הדברים האמורים כאן בדברי רש"י ז"ל, שגאולתן של ישראל יכול להיות על ב' אופנים, א' כשישראל הם באחדות שאז השכינה שורה בישראל ויכול להיות קיבוץ גלויות מצד ישראל, ועל זה נאמר 'ושב ה' אלקיך', שהשכינה שרויה עם ישראל בצרת גלותם והוא ישוב עמהם, כמו שפירש"י בפירוש הראשון, והב' אם בני ישראל אינם באחדות ח"ו אז הקיבוץ גלויות בקושי שצריך להיות או חזו בידיו איש ממקומו, מאחר שכל אחד הוא בפני עצמו, וזהו כפירוש השני של רש"י על "ושב ה' אלקיך את שבתך". (הרה"ק רבי ישעי' מושקאט מפרגא ז"ע)

ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך: (ל, ז) יש לתת טעם מדוע יבואו הקללות על האויבים ולא שיתבטלו לגמרי? דהנה הכתוב אומר מקודם: 'ומל' ה' אלקיך את לבבך וגו' לאהבה את ה' אלקיך', דהיינו שיעשו תשובה מאהבה, ואיתא השב מאהבה זדונות נעשות לו זכיות, נמצא למפרע דכל הרדיפות והצרות מן הגוים שהיו מחמת העונות היו על חנם, כי העונות נתהפכו עכשיו למצוות למפרע, נמצא שרדפו אותם על מצוות שעשו, לכך 'ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך' להודיע כי רדפוך על חנם. (הגה"ק המהר"ל דיסקין ז"ע)

ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך. ואתה תשוב ושמעת בקול ה' וגו'. (ל, ז-ח) "אפשר לפרש ע"פ דאיתא בכת"י אאמור" [הרה"ק מבערזאן] ז"ל: ע"ד הכתוב: 'ואתן אדם תחתיו', כי הקב"ה ברוב רחמיו מה שצריך לענוש את ישראל מהפך ועושה זאת לאוה"ע ומחשב כאילו נעשה הדין בישראל. וזה 'הא-ל הנפרע לנ"ו מצרינו', היינו שעושה בהם דין הוא פרעון החוב לנו, עכ"ד. ועד"ז אמר בשם רבו הקדוש מרן רבי שלום מבעלזא ז"ע שפירש: 'על חטאים שאנו חייבים', היינו שאנו חייבים ח"ו, יהיה 'עליהם חטאת', היינו על האוה"ע. וכן כולם הפי' כך: על חטאים שאנו חייבים, יהיה עליהם כך וכך, ע"כ.

ובארתי דבריו הקדושים. שהוא כמו בקרבן שצוה הקב"ה לאדם החוטא להביא בהמה ולשוחטה ולהפשיט עורה וניתוח לאברים ולשרוף אותה, והאדם רואה זאת וחושב בלבו: הלא כמו כן היו צריכים לעשות לי על עוונותי, והקב"ה רחום וחנן צוה לעשות כן להבהמה במקומי, ועי"ז לבו נשבר בקרבו ועושה תשובה ונמחל לו. וכמו כן אם נתחייב האדם איזהו עונש, הקב"ה עושה זאת להעכו"ם וזוהו נפטר האדם, והאדם הרואה זאת נשבר לבו בקרבו שהוא חייב העונש הזה, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, ונמחל לו. וזוה"כ: 'ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה', ואמר 'האלות' בה"א הידיעה, היינו אלו אשר חייבים אתם ח"ו, יתנם 'על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך', ועי"ז "ואתה תשוב ושמעת בקול ה' וגו', כי עי"ז יהיה לבך נשבר בקרבך". (אמרי יהודה)

העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך: (ל, יט) הרה"ק ה"באר מים חיים" ז"ע בפרשת תולדות מביא שם שהקשה: איך תצוה התורה לקיים מצוה על מנת לקבל פרס גשמי, ובחרת בחיים - למען תחיה אתה וזרעך, הלא עיקר העבודה שנעשה הכל לשם שמים ולא לטובתנו?

ואפשר לבאר כי כאשר האדם מקיים מצוה לשם שמים ומתוך חיות כראוי, אזי יש למצוה ההיא חיות רוחני, ויש לה כח להשפיע חיות ושפע טוב על כל באי עולם ובפרט על יוצאי חלציו שיוכלו גם הם לקיים מצוות מתוך חיות. וזהו שאמר הכתוב, "ובחרת בחיים", היינו שתיעשה המצוות מתוך חיות אשר ע"י זה תפעל "למען תחיה אתה וזרעך" היינו שישפע חיות מהמצוה בזרעך אחריו ולכל באי עולם. (הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ע תפ"א-כ"ה אלול תקמ"א)

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלקיך לשמוע בקולו ולדבקה בו. (ל, יט-כ) לכאורה קשה, הלא אמרו (אבות א, ג): "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס", ולמה אם כן אמר הכתוב: "למען תחיה אתה וזרעך". ברם, אם כוונת האדם הוא שיחיה הוא וזרעו בכדי שיוכל לעבוד את ה' ולעשות נחת רוח ליוצרו, אם כן אין זה על מנת לקבל פרס, ומותר לעשות כן, ובכגון דא אמרו ז"ל (פסחים ח) שמותר ליתן צדקה בשביל שיחיה בנו, כי מסתמא רצונו של כל אחד מישראל הוא שיהיה בנו עובד ה', ואם כן, עומק הכוונה הוא לשם שמים. **וזהו** שמסיים הכתוב: "לאהבה את ה' אלקיך" וגו' מה שאני אומר: "למען תחיה אתה וזרעך" אינו אלא בשביל: "לאהבה את ה' אלקיך לשמוע בקולו ולדבקה בו". **ועם דברינו** אלה יבואר מה שתקנו חז"ל לומר בעש"ת: "זכרינו לחיים" וכו', "וכתוב לחיים" וכו' "בספר חיים" וכו', אף שאין לבקש צרכיו לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות כי מאחר שכל רצונו בחיים ופרנסה הוא רק כדי שנוכל לעבוד את השי"ת כראוי, אם כן אין זה נקרא צרכיו אלא צרכי ה'. (אזור אליהו)

ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא וכו'. (לא, ב) ונראה דרצה לומר כי הנשמה באה לעולם שלא תאכל נהמא דכסופא, וכשבאה לעולם העליון ומתענדת שם וכשרוצין להוליכה למדרגה גבוהה יותר בהכרח שאינה ראויה, ואם ניתן לה במתנה היו גם כן נהמא דכסופא בהכרח שתבוא לעולם, והיינו ושונא מתנות יחיה (משלי ט"ו, כ"ז), שעל ידי מה שהנשמה שונאת מתנות להתפרנס בחנם על כן מוכרחת לבוא לחיות בזה העולם, אבל משה, כל מה שהיה בזה העולם זכה כמו שכתוב (ראש השנה כ"א, ע"ב) חמישים שערי בינה נבראו בעולם ומשה זכה לכולם, נמצא ודאי שלא היה צריך לבוא לזה העולם כי בזה העולם ודאי אי אפשר להשיג יותר. (הרה"ק רבי אורי 'השרף' מסטרעליסק ז"ע תקט"ז-כ"ג אלול תקפ"ו)

וירשתם יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר ה'. (לא, ג)

"הנה אדומ"ר הגאון הקדוש ז"ע ממאגליניצע היה אומר בשם זקנו המגיד הקדוש ז"ע מקאזניץ, שהיה רגיל לומר: בל תדמו בנפשכם כי דתן ואבירים היו מיושבי קרנות ואנשי השוק, לא כן, רק היו מלובשים מלבושי כבוד כמו מנהיגי הדור בלבוש (קאפטאן וסטראקים) והיו מעוטפים בטליתים יפים ובתפילין נאים ומהודרים, והבט נא וראה אחריתם... אמנם קוטב דבר אמת הוא, אשר אפילו אם אדם עוסק בתורה ובהתמדה רבה מאוד והוא מלא וגדוש בש"ס ופוסקים ובספרי קבלה והוא בעל צדקה וגומל חסדים בגופו ובממונו, אעפ"כ אם אינו נכנע לצדיק הרי מוכן הוא לגיהנם". וענין זה בא הכתוב להזהיר כאן, **ואמר: ה' אלקיך** - היינו אם אפילו אתה עוסק בתורה ובעבודה עד אשר כבר הגעת למדריגות לאמר עליך 'ה' אלקיך', וזה מש"כ: הוא עובר לפניך - פירוש הגם כי השגת למדריגת אשר השם הוי"ה ב"ה עומד ועובר תמיד לנגד עיניך, ועוד זכית אשר הוא ישמיד ויכניע את הגוים האלה מלפניך, [וגם] וירשתם, פירוש, כי יש לך עשירות גדול עד כי הכל יראים מלפניך מרוב הונך ועושרך, ומרבה אתה בצדקה וגמילות חסדים ואתה פרנס העיר, ואתה עושה עמם כטוב בעיניך כאילו אתה היית היורש שלהם, אבל בכ"ז, אפילו אחר כל המעלות האלו ידוע תדע אשר העיקר מכולם הוא להיות, אשר יהושע היינו הצדיק, יהיה עובר לפניך, כלומר שתהיה נכנע אל הצדיק, כי אז תשכיל ותצלח בכל מעשיך וה' יאיר דרכיך. (עבודת יששכר)

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו' שימה בפיהם וגו'. (לא, יט) הקשה למה דווקא השירה הזאת ישימו בפיהם ולא כל התורה כולה, ועוד הקשה למה כתב עוד שימה בפיהם, הרי כתב קודם ולמדה את בני ישראל, ואמר הקדמה בשם אביו הרב נ"ע ז"ע שזה ידוע הכלל גדול בתורה

הר"מ בספר המצוות שלו, אשרינו שזכינו לראות זאת וכמעט כי היתה נבואה קטנה מהגה"ק מוילנא זי"ע, ולפי זה שרמז משה למען תהיה לי "השירה הזאת" לעד בבני ישראל, והיינו שבהשירה הזאת נכלל כל התרי"ג מצוות שניתן לישראל, א"כ מזה מוכח שניתן התורה לכל ישראל ושפיר פריך הגמ'.

ועתה השירה הזאת לפנינו לעד כי לא תשכח מפי זרעו. (לא, כא)
חז"ל אמרו "מוטב תיעקר תורה ואל תשתכח תורה מישראל" (תמורה יד, ב). ומדוע עדיפה עקירת התורה על שכחתה. אלא שכל נסיון מצד עוכרי ישראל להפך את התורה ולעקרה מהעם, מעורר בטיבו את הצד שכנגד להשיב מלחמה שורה, ולמול מפירי התורה קמים מצילים להחזיקה ולקיימה. לא כן כאשר גוברת שכחת התורה, אוי מה רבה הסכנה לאומה. כי באין גורם מעורר ומתריע מפני הסכנה, נוטלת שכחת התורה כל הרגש למצוות, וההתדרדרות המתמדת הורסת כל חלקה טובה. כל אות מלחמה או מאבק לא נשמע אז, רק תרדמה וחשכה גדולה הולכת ומשתלטת על הכלל, עד שנעלמת לה היהדות באותה חבל הארץ. לפיכך הבטיחה תורה "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא), ללמדנו עד כמה גדולה הסכנה בשכחת התורה. (הגה"ק החפץ חיים זי"ע תקצ"ח - כ"ד אלול תרצ"ג)

הן בעודני חי עמכם היום ממרים הייתם עם ה' ואף כי אחרי מותי. (לא, כז)
כלל גדול הוא בבריאה, שכשם שהאדם במעשיו הרעים משפיע ועושה בעצמו טבע שני, להשתוקק לחטא הקודם ולחזור עליו, כך פועל הוא בכל העולם כולו. בכל עבירה שהוא עושה, הרי הוא מגביר את כוחה של העבירה בעולם, ואת התשוקה והמשיכה אליה. ולא רק אם עשאה בפרהסיה, שאז ודאי ילמדו אחרים ממעשיו, אלא אף אם חטא בחדרי חדרים, הרי הגביר את כח התאוה ההיא, והשרישה בעולם, להיות לה משיכה בטבע יתר על מה שהיה לה. וכמדה זו כך להיפך על צד הטוב, כל צדיק במעשיו הטובים גורם שגם אחרים יוכלו להתגבר על יצרם בנקל, וישתוקקו יותר אל המעשה הטוב. זהו שאמר משה לישראל, "הן בעודני חי עמכם היום ממרים הייתם", הגם שהצדיק במעשיו הישרים מגביר את כח הטוב בעולם, ואת התשוקה אליו בקרב הבריות, הרי אתם המריתם את פי ה', ומה יהיה אפוא אחרי מותי, בהעדר כח השפיעתי בעולם. (הגה"ק הבית הלוי זי"ע)

שהתורה נצחית, ועל כן קשה למה דוקא השירה הזאת הרי כל התורה כולה לומד את האדם בדרך הישר והמעשה אשר יעשה האדם לטוב לו. אלא הכלל שהתורה לומד את האדם בדרך הישר כאב המלמד את בנו שהבן אינו מבין כלל בטובה שאב עושה ומטיב עמו. והנה כן היא התורה מלמדת את האדם דרך הטוב לטובתו לעשות תשובה ולתקן דרכו והוא אינו מבין שהוא לטובתו. וידוע כי תשובה אי אפשר כי אם רק על ידי התבודדות, ועוד כלל אחר ידוע גם כן שצריך מקודם כל רק על ידי התבודדות, ועוד כלל אחר ידוע גם כן שצריך מקודם כל המעשים לשמור הדיבור שלא יפגום ח"ו בו, ואחר כך יוכל לילך ממדריגה למדריגה וישמור גם כן המחשבה. ואפשר שזה הוא פירוש הכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, לשון מלת השירה לשון ראיה כמו שנאמר (במדבר כג ט) אשורנו וגו', והיינו כתבו על לוח לבכם השירה הזאת, היינו שיראה האדם תמיד להתבונן בדרכיו לעשות תשובה על ידי התבודדות כדי שיבוא לידי תשובה שלימה וזה ולמדה את בני ישראל לעשות תשובה תמיד לעבוד את ה' יתברך באמת ובתמים. ועוד גם שימה בפיהם היינו שישמרו הדיבור שלא יצא דיבור רע ח"ו מפיהם, וכאשר ישמור הדיבור יהיה טוב לו ויוכל לילך ממדריגה למדריגה לשמור גם המחשבה, וזה הפירוש שתהיה השירה היינו הראיה הזאת לעד היינו לשון תכשיט בבני ישראל כמו שנאמר (תהלים קג, ה) המשביע בטוב עדיך, והיינו שתזכה לשמור גם המחשבה, ועתה מתורץ כל הקושיות כי התורה לומד את האדם לילך בדרכי ישר לטוב לו ובא לציון גואל אמן סלה ועד. (הרה"ק הרבי ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע תפ"א-כ"ה אלול תקמ"א)

למען תהיה לי השירה הזאת לעד (לא, יט)
בגמ' נדרים (לח), א"ר יוסי ב"ר חנינא לא נתנה תורה אלא למשה ולזרעו, מתיב רב חסדא למען תהיה לי "השירה הזאת לעד בבני ישראל, ופרש"י דר"ל שילמדו כל התורה, והוא תמוה דמנלן ש"שירה הזאת" קאי על כל התורה כולה, אבל באמת הדברים מפורשים דהנה הגה"ק מו"ה אליהו מוילנא זי"ע גילה רז זה דכתב באדרת אליהו דבהאזינו יש תרי"ג תיבות, וכל תיבה מרמז למצוה אחת מתרי"ג מצוות והמשכיל יבין. ועמד קדוש אחד הגאון מו"ה חיים זי"ע ומילא את ידו בספר הנקרא "שירה לחיים" וביאר איך כל תיבה מרמז בנוטריקון על מצוה אחת כסדר התורה, וכל מצוה שמנה

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

את כל דברי התורה הזאת" לימוד התורה, שעל ידי עסק התורה ניצולים מכל העונשים, כאמור. (כ"ק מרן מהר"א זי"ע)

והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה ושבת עד ה' אלקיך. (ל, א-ב)
בפרשת התשובה חזר הכתוב, כפל ושילש ריבע וחימש ענינה של תשובה, להורות לנו אופנים שונים המעוררים את האדם לתשובה, ללמדך כי למרות הבדלי המדרגות כולם רצויים לפניו יתברך, בתחילה נאמר: והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה, כלומר, תשובה זו נובעת מהרגשת כובד עול הגלות, במטרה שזוכה להיגאל התשובה השניה: ושבת עד ה' אלקיך אתה ובניך, אחריו. ואילו האופן השלישי של תשובה היא בכדי שיזכה לחיי עוה"ב: ומל ה' אלקיך את לבבך וגו' למען חיך הם החיים הנצחיים, חיי עוה"ב. הסיבה הרביעית תשובה לשם תשובה, בתור קיום מצוות השי"ת שציוונו לשוב בתשובה; ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצותיו. ואילו התשובה המעולה ביותר היא תשובה מאהבה: כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. (כ"ק מרן מהר"י זי"ע)

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל. (לא, א)
כבר תמיהו על הלשון: וילך משה, ולא נאמר להיכן הלך, ובכלל מה ענינה של הליכה זו לדיבורו של משה רבינו, וכן מה שתרגם יונתן: ואזל משה למשכן בית אולפנא, אינו מובן. ברם מצינו בזה"ק (ח"ג רפג, ב, בתחילת פרשה זו) שקישר פסוק זה עם הסתלקותו של אהרן הכהן, שעליה נאמר: וילכו בלא כח לפני רודף (איכה א, ו) ולכאורה איזה קשר יש בין הדברים, אך מצינו שנאמר: וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים (במדבר כא, א) ובחז"ל ששמע מפטירת אהרן וכתוצאה מכך נסתלקו ענני

כי כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו (כט, יד)
פעם ביומא דהילולא של אביו הקדוש כ"ק מרן ה"שר שלום" מבעלזא זי"ע אמר יש לדקדק מפני מה כתיב "עומד" אצל "אשר ישנו פה עמנו" ולא כתיב "עומד" אצל "אשר איננו פה עמנו". אלא ידוע מהזהיר הקדוש שבכל מקום שנאמר היום הכוונה לראש השנה. לפני ר"ה באים הרבה אנשים אל הצדיק שיתפלל בעדם שהמוחל עוונות יסלח להם. והיות ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, צריך גם הצדיק להתפלל על עוונותיו. לא כן הצדיק אשר הוא בעולם העליון, היושב בגן עדן, הוא יכול להתפלל בעד כלל ישראל. וזה שאמרה התורה: "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום" הצדיק שנמצא בעולם הזה יחד עמנו, הוא בעצמו עומד היום להתפלל לפני ה' שימחול לו, אך לא כן "את אשר איננו פה", כי אם הוא בעולם העליון הוא יכול להתפלל בעדנו, לכן, אבי הנני מבקשך: התפלל נא בעדנו. (כ"ק מרן מהר"י זי"ע)

הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם וגו' (כט, כח)
יש לפרש כוונת הכתוב על פי דברי אב"ז כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע שכשם שעל ידי לימוד פרשת הקרבנות נחשב כאילו הקריב הקריב חטאת, כמו שאמרו חז"ל (מנחות ק): "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת", כמו כן על ידי שלומד העונשים הכתובים בתורה וממשיך עליו יראת הבורא ית, נחשב כאילו כבר נתקיימו בפועל, ועל ידי זה הוא ניצול מכל הדברים הרעים. וזהו מה שמסיים כאן הפסוק לאחר כל התוכחה: "הנסתרות לה' אלוקינו" אם אתה רוצה שכל העונשים הכתובים יהיו רק בבחינת 'נסתרות', דהיינו, שלא יתקיימו בפועל, אזי העצה היא: "הנגלות לנו ולבנינו לעשות

נראה לקשר לפסוקים שלפניו, ורומז למאמרם (ע"ז ב: דאזה"ע טענו להקב"ה כלום כפית עלינו הר כגיגית לקבל תורה כמו שעשית לישראל. ואומר להם הקב"ה: וראשונות ישימיעונו, שבע מצוות שקבלתם היכן קיימתם? וקאמר הש"ס: ומלן דלא קיימום, ומשני כדתני רב יוסף ראה ויתר גוים ראה שלא קיימו שבע מצוות עמד והתירן להן, ופריך איתגורי איתגור? אם כן מצינו חוטא נשכר. ויתרצו שאינן מקבלים שכר כמצווה ועושה עוד איתא בגמרא דאזה"ע יטענו: ישראל שקבלוה היכן קיימוה? ומשיב הקב"ה: מכס יבואו ויעידו, נמרוד, לבן ועוד. והנה כאן בפסוקים יש דיוקים רבים

ויבואו בתוך הדברים. כי אמר הנביא ע"ה בשם הקב"ה רוח ה' א' עלי וגו' ואתם כהני ה' תקראו וגו' חיל גוים תאכלו וגו' ויטענו אזה"ע מדוע לא כפית עלינו הר כגיגית. והקב"ה עונה להם: כי אני ה' אוהב משפט ושונא גזל - שאלו הם מז' מצוות ב"נ, וגם את אלו לא קיימתם, וראה ממה שהתירם להם. ואם יוקשה: וכי איתגורי איתגור, הרי אין משפט ישר ח"ו שיהיה חוטא נשכר. וע"ז אמר דלא כן הוא, אלא: ונתתי פעולתם באמת - שאמדוד להם כפעלם, ולישראל ברית עולם אכרות להם. אמנם יטענו אזה"ע: ישראל שקבלוה היכן קיימוה? וע"ז אומר שם: ונודע בגוים זרעם, ר"ל כי מכס יבואו ויעידו. ולזה סיים, כי אעפ"י שרק ע"י שהקב"ה כפה עליהם ההר קבלו התורה, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין אדם יכול לו, עכ"ז: כאשר הארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח - ע"י נטעת האדם נקרא צמח הארץ על שמו אף כי ה' עוזר לזה ובלעדו לא יהא כלום כן יצמיח ה' א' צדקה לישראל (דנקרא) דהם קבלו התורה מעצמם אף שזה היה בעזרתו ית"ש ועכ"ז "ותהלה" דנאה ויאה להם התהלה יען כי הם המה היפך כל הגוים שלא קיימו גם את שבע המצוות שנצטוו.

(כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

הכבוד, ולכן בא להלחם בישראל. והכוונה, כי רשע זה סבר שלאחר שנסתלק אהרן הכהן יוכל לשלוט ח"ו בישראל, משום שבהסתלקותו נסתלקה הקדושה מישראל, אך טעות היתה בידו, כמו שכתוב (שם): כי בא ישראל דרך האתרים, ופירש"י: "דרך התייר הגדול הנוסע לפניו" וביאר כ"ק מרן מהר"י ז"ע שהכוונה היא לזכות התורה שנותנה בידי ישראל, והיינו שלמרות שנסתלק אהרן ועמו ענני הכבוד, הרי בזכות התורה זוכים לכל הקדושות ויוחזרו להם ענני הכבוד, כי ע"י התורה יש להם שייכות עם כל הקדושות והצדיקים שהיו בעוה"ז ונחשב להם כאילו אהרן הכהן עודנו חי עמם. ולפי זה יתבאר הפסוק שלפנינו, כי כשראה משה רבינו שהוא עומד להסתלק מן העולם, חשש שמא יחשבו ישראל שבפטירתו אבד סברם והקדושה עלולה להסתלק מהם, כשם שבפטירת אהרן נתפס הכנעני לטעות זו, וכל שכן כעת כשגם משה רבינו ייפטר מן העולם, ומתוך שתרד יאושם של ישראל שיהיו בבחינת וילכו בלא כח לפני רודף כדרך שאירע להם לאחר הסתלקות אהרן, לפיכך: וילך משה וכתרגום יונתן: ואזל משה למשכן בית אולפנא, היינו שהורה להם שע"י לימוד התורה יוחזר להם הכל ותעמוד להם זכותו גם לאחר פטירתו, שהרי באמצעות התורה יוכלו לעמוד בכל המצבים, ולהתחזק בכל האופנים.

ויכתוב משה את השירה הזאת ביום ההוא וילמדה את וגו'. (לא, כב) לכאורה למה לא נאמר ששם את הדברים בפיהם כמו שנצטוו: ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, אך באמת היה הציווי רק שילמדה את בני ישראל, ואילו שימה בפיהם אינו ציווי אלא שבזה מודגש סגולת התורה, שבאמצעותה יישארו דברי התוכחה בפיהם, ולא יתקיימו בפועל.

הפטורה כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן ה' אלוקים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים. (ישעיה ס"א) בפירוש מקרא זה

סיפור על פרשת השבוע

לא אבה לחפש לו רבי אחר, ראה בכך אות וסימן כי משמים סוללים את דרכו סטרעליסקה. על אם הדרך, נמלך החסיד בדעתו ואמר לכ"ק מרן כי נבצר ממנו להמשיך בדרכו, ועל כן מבקש הוא שכ"ק מרן יסע לבדו וידבר בעדו טוב בקודש פנימה. השתאה כ"ק מרן רגע כמימרה, כי ידעו לאותו חסיד שאינו עז מצח להחציף פניו כלפיו, שכבר נודע ברבים כרבה של העיר בעלזא, שעל כס רבנותה ישבו גדולים בישראל, לעשותו שליח לטובת עסקיו. איברא, דווקא מחמת כן, הסיק כ"ק מרן כי מן השמים מובילים אותו לסטרעליסק וייעתרו לו לנסוע לבדו. **כשהגיע כ"ק מרן מהר"ש ז"ע לבית המדרש בסטרעליסק,** היה הצדיק עומד בתפילה, וכדרכו בקודש היתה תפילתו נישאת בסערה, בקול רעש גדול ובאמירת כל עצמותיו "ה' מי כמוך" ניצב כ"ק מרן מאחורי הרה"ק מסטרעליסק, הביט בעבודת קדשו ולבו הלך שבי אחריו. בינו לבינו הרהר, שמא עליו לנהוג בו כדן תלמיד ברבו ואסור לו להתפלל מאחוריו, כפי שהורנו חז"ל שלא יתפלל תלמיד אחוריו רבו (ברכות כז). וכנפסק להלכה בשלחן ערוך (אורח חיים סימן צ סעיף כד), והלא אמרו בגמרא (יומא לז). "המהלך אחוריו רבו הרי זה מגסי הרוח". מתוך שפסק בדבר, עשה כ"ק מרן כעצת חז"ל "דמצדד אצדודי" ונטה קמעא לצד. משסיים הרה"ק מסטרעליסק את תפילתו, הסתובב כלפי הקהל ואמר: "מה זה להטרידני בתפילתי בשקלא וטריא, האם רבי אני אם לאו?". לא ידעו כל הנוכחים כלפי מי הדברים אמורים, מלבד כ"ק מרן ז"ע שידע שאליו מכוונת אותה אמירה. משראה שרוח הקודש מדברת מתוך גרונו, דבק בו על אתר והכיר בו כאחד מרבתי המובהקים.

כ"ק מרן הרה"ק ה"שר שלום" מבעלזא ז"ע הסתופף בצלו במשך י"א שנים, ואף נסע אליו עם קהל חסידיו, ובעלזא היו קוראים לרבינו דער הייליגער סטרעליסקער. (מרן הרה"ק מהר"ש הי' בסטרעליסק שבע עשרה פעמים, ובכל פעם שבת שם שתי שבתות, ואמר דאיתא בגמרא דאיתא אוריא מהאי גיסא ואוריא מהאי גיסא ומבטל ליה, על כן נסע על שתי שבתות).

רגיל היה הרה"ק מסטרעליסק לבחון את כל הגדולים שבאו להסתופף בצלו, בהעמידו לפניו קנקן מלא 'מעד' - מי דבש, כדי לראות כיצד ישפיע

לאהבה את ה' אלוקים לשמוע בקולו ולדבקה בו וג' (ל, כ) כ"ק מרן מהר"ש ז"ע אמר שהרה"ק השרף הסטרעליסקער ז"ע תקט"ז-כ"ג אלול תקפ"ו) אמר, אויף מיר איז קיינער נישט א מבין נישט קיין מלאך און נישט קיין שרף נאר כביכול אליין אחוץ דער לובלינער. ער האט אזעלכא לעכטיגע אויגען אז איך קען מיך נישט באהלטען פון אים, און איך האב נישט קיין אינטערעס זיך צי באהלטען. **מקובל מפי אנשי אמת** ששמעו מפי קדשו "שבעת שרצה אדם הראשון לאכול מעץ הדעת, ברחו ממנו כמה נשמות שלא רצו לטעום מעץ הדעת, והוא עצמו היה גם כן מן הבורחים שלא טעמו טעם חטא".

מסופר עליו כי ראו פעם כיצד שתה קפה ואילו את חתיכת הסוכר הותיר בידו, לאחר מכן הראה לסובבים אותו שהסוכר אין בו כל מתיקות, רבינו הסביר להם "כי הטעם שיש פירוד וחילוק בין כחות הנפש באברי האדם הוא מפאת חטא אדם הראשון, **לפיכך** כל אבר נועד למלא תפקיד מסוים, אבל מי שתיקן כל חטאיו, עד שורש נפשו בנשמת אדה"ר הנה נעשה שלום באבריו ועצמותיו, ולכן מסוגל הוא לטעום בכל אבר מאבריו, ולאו דוקא בפיו, ולפיכך איבד הסוכר את טעמו, בזה שהחזיקו בידו, אף שלא הכניסו לפיו". (תולדות יצחק סוואליווע - פרשת בראשית) **פעם** אחר חג השבועות הפסיק מלאכל, ואמר שאינו יכול לאכל מפני שכשאמר בחג השבועות "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים" איז אים גיווארין אזוי זיס אין מויל, אז ער קען שוין נישט סובל זיין קיין שום מאכל.

פעם בעת עמדו בתפלה בליל יו"כ הראה תלמידו המובהק הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרטין ז"ע לאחד החסידים כי במקום עמדו בתפלה "היה עמוד אש עד לב השמים, וכל הבית היה מלא נשמות מהעולם העליון".

נסיעתו הראשונה של כ"ק מרן מהר"ש ז"ע לסטרעליסק היתה במועד סמוך לפטירתו של הרבי מלובלין ז"ע. באותה תקופה, הגיע כ"ק מרן מהר"ש לעיר בילקאמין והתאכסן אצל אחד מרעיו שנמנה כבר עם חסידי הרה"ק מסטרעליסק, וזה ביקש מכ"ק מרן שיצטרף אליו בנסיעתו הקרובה. עסק גדול לו שהוא רוצה להיוועץ ברבו אודותיו, כך סיפר החסיד, ומבקש הוא שכ"ק מרן ישמש לו כמליץ לפניו. כ"ק מרן שלאחר הסתלקות רבו מלובלין

עליהם המשקה החרף. אף באותה נסיעה ראשונה של כ"ק מרן לסטרעליסק, היה בדעתו של הרה"ק מסטרעליסק להעמידו בכור המבחן. בליל שבת קודש, כשנכנס לערוך את שולחנו הטהור, שכח הרה"ק מסטרעליסק להורות למשמשיו שיביאו את ה'מעד'. משהבחין בכך, לא שלחם במיוחד, משום שסבר לנסות את כ"ק מרן בשולחן היום. ויהי בחצי הלילה, נכנס תרגול מן החצר וקפץ על הארון, ניפץ את דלת הזכוכית, הידס לעבר קנקן מי הדבש, הפילו ארצה וניפצו לרסיסים. משראה הרה"ק מסטרעליסק את שעולל בעל הכנף, אמר: "אם שלחו תרגול שינפץ את הקנקן, אות הוא משמים שאין להעמידו במבחן".

בבואו לחצר הקודש שבסטרעליסק, היה כ"ק מרן לובש את הרעזשוואלקע, דבר שלא היה נוהג בו בנסיעותיו ללובלין, כדרך חסידים שלא לבשו מלבוש עליון בהסתופפם אצל רבם. היו בין החסידים מי שהדבר לא מצא חן בעיניהם, ובודדים שהעזו להציק לכ"ק מרן ולהקניטו. כשנודע הדבר להרה"ק מסטרעליסק, הקפיד עליהם וכדי להדגיש את חשיבותו של כ"ק מרן בעיניו, נתן לו כובע חדש במתנה. אותו כובע היה שמור אצל כ"ק מרן במשך כל השנים והתייחס אליו בחשיבות גדולה. באחד מימי הפורים, התראה לפני כ"ק מרן אחד החסידים, רבי מרדכי אליהו ז"ל, כשלראשו חבוש אותו כובע מיוחד. הלה סבר שיעלה בת שחוק על שפתי כ"ק מרן, אך כ"ק מרן הקפיד על העזתו לגעת באותו כובע.

כשהתבטא כ"ק מרן מהר"ש לימים והגיד להרה"ק משינאווא זי"ע: "נסיעותי של אביך (הרה"ק מצאנו זי"ע) אלי היו דומות לנסיעות שנסעתי לסטרעליסק, ואילו הנסיעות שלך אלי הן בבחינת הנסיעות שנסעתי ללובלין", דהיינו, שללובלין היה כ"ק מרן נוסע בבחינת 'תלמיד מובהק' ואילו לסטרעליסק היו נסיעותיו בתורת 'תלמיד חבר'. והוסיף הגה"צ גאב"ד נאראל זצ"ל, שכ"ק מרן מהר"ד זי"ע התבטא על הנסיעות של זקנו, כ"ק מרן לסטרעליסק, שהיו כתוספת להתקשרותו שלא פסקה ברבו הקדוש מלובלין.

סיפר כ"ק מרן זי"ע שכאשר הסתופף בצל הרה"ק מסטרעליסק זי"ע, בפ' כי תצא לפני הסתלקותו כיבדו אותו לעלות לתורה והרבי היה הבעל קורא. "ראיתי בספר התורה אש שחורה על גבי אש לבנה". עוד אמר כ"ק מרן כי הרה"ק מסטרעליסק היה פועל ישועות תמיד בעת קריאת התורה.

סיפר הגה"צ מנאראל זצ"ל: באחת מנסיעותיו של כ"ק מרן לסטרעליסק, אירע שם דבר פלא. בשעה שעמד להבדיל על הכוס ומזגו את היין, נשמט הגביע ונשפך היין. שבו ומזגו את הכוס ואף בשנית נשפך היין. משנשנה הדבר כמה פעמים, הבינו התלמידים כי לא דבר ריק הוא ופנו לכ"ק מרן שיגולל את המסך המעלים את אורחותיו של הרה"ק מסטרעליסק. שאל אותם כ"ק מרן, האם הגיע כעת איזה יהודי מאחד הכפרים הסמוכים לסטרעליסק, יצאו ובדקו ולא ראו איש שלא שבת בסטרעליסק. לאחר כמה שעות הגיע יהודי מאחד הכפרים הסמוכים והחסידיים הובילוהו לאכסנייתו של כ"ק מרן. שאלו כ"ק מרן, מה אירע בכפרם בערב שבת קודש, וסיפר האיש כי אחד מדרי הכפר, יהודי פשוט מאד, נפטר לבית עולמו בערב שבת לאחר חצות וטמונוהו עוד בטרם נכנסה שבת המלכה. אמר להם כ"ק לחסידי הרה"ק מסטרעליסק: "על זה היתה כוונתו של הרה"ק מסטרעליסק. יהודי זה היה לו רפת בקר ולול תרגולות, ובמשך כמה שנים היה תומך בממונו בהרה"ק, אף קודם שנתגלה וידעוהו בשם. מדי שבוע היה משגר מן הכפר אל העיירה חלב וגבינות, בשר וביצים וכדומה. כשנפטר בפניא דמעלי שבתא, לא דנוהו והושיבוהו בינתיים בגן עדן, שכן אין דנים בשבת קודש, אבל במוצאי שבת העמידוהו לדן בפני בית דין של מעלה וחרצו את דינו לחובה ושילחוהו לגיהנם. התייצב הרה"ק מסטרעליסק כנגד הטוענים לחובתו ואמר כי אינו מסכים לגזר הדין. משלא הצליח לבטל דינו של אותו יהודי, אמר: "אצא ואצנן את הגיהנם", ובגין כך נשפך יין ההבדלה פעם אחר פעם.

כששב פעם כ"ק מרן מהר"ש מסטרעליסק ובדרכו חצה את לעמבערג, נכנס לבקר אצל הגה"ק רבי מרדכי זאב הלוי סג"ל איטינגא זצ"ל בעל מח"ס 'מפרשי הים', בין השיחים ביקש הגה"ק רבי מרדכי זאב מכ"ק מרן שיתאר בפניו את הרה"ק מסטרעליסק, ויען כ"ק מרן ויאמר בהתלהבות: אחת אדע, שמאז ימי אחיה השילוני לא היה בישראל אדם שהיה בקי כמותו בגלגולי נשמות. **שח הרה"ק רבי פייבוש מיאברוב זצ"ל**, אודות המנהג בבעלזא להתחיל את 'שיר המעלות' לפני תפילת ערבית בנוסח עם תנועה מיוחדת,

שכ"ק מרן הביאו מסטרעליסק, ובנוסח זה היה הרה"ק מסטרעליסק מתפלל. וביאר הרה"ק מיאברוב את משמעות התנועה, שבאה להזכיר לו לאדם, שאפילו אם חלף ועבר לו היום בלי תורה ותפילה, הנה מתחיל יום חדש בתפילה זו וניתן להחליט כי מכאן ולהבא חושבנא לטב ואפשר להיות בריה חדשה ממש.

(בשם הגה"צ רבי חנוך העניך פדווא זצ"ל גאב"ד לונדון, ששמע מהרה"ק מיאברוב זצ"ל, והיה רבי חנוך העניך מוסיף: כל מי שמבין בנגינה, רואה שזו משמעות אותה תנועה).

עוד אמר הרה"ק מיאברוב בשם כ"ק מרן זי"ע, כי בסטרעליסק היתה עבודה גדולה בתפילת ערבית, וגם אם לעתים היתה 'א' שוואכער מנחה' במיעוט מתפללים וכדו', אבל בתפילת ערבית כבר נשמע ה'שיר המעלות' בהתלהבות רבתי.

סיפר הרה"ק רבי ברוך מסערט-ויזניץ ה"מקור ברוך" זצ"ל, שישב פעם אצל חותנו בזיו"ר, כ"ק מרן מהר"ד זי"ע, ובאותה שעה הגיע בעל עגלה יהודי ושפך לבו בדאגה, כי בעירו התגורר מסור רע מעללים, ונודע לו שהוא מתכוון להלשין עליו בפני השלטון, נענה כ"ק מרן מהר"ד ואמר לו: אספר לך מעשה שאירע אצל הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, שאליו היו נוסעים רק בעלי מדרגה, ופעם באו לשבות בצל קדשו שלשה חסידים מאחד הכפרים, אך הרה"ק מסטרעליסק מיאן לקבלם ולתת להם יד לשלום. כמובן שחלשה דעתם ונשבר לבם בקרבם, ותיכף ערכו חשבון נפשם, הרהרו בתשובה ואף טבלו להיטהר במקוה, אך כל עבודתם לא הועילה מאומה והצדיק לא הסכים לקבלם. באותם ימים שהה כ"ק מרן מהר"ש בסטרעליסק, כדרכו לנסוע אל הרה"ק מסטרעליסק מפקידה לפקידה, ובצר להם ביקשו אותם חסידים מכ"ק מרן שימליץ טוב בעדם, או לכל הפחות ישאל את רבם מדוע מרחקם מעליו. השיב לו הרה"ק מסטרעליסק כהאי לישנא: "שלשה חסידים אלו, אין ראוי לתת להם שלום. הלא מתגוררים הם בכפר אחד שיש בו מסור המציץ לאחינו בני ישראל, ובשמחת תורה כשהיו העולם בדוחים ושמחים נטל הבעל עגלה דמתא את ה'הענג לייכטער' (=נברשת כבדה שהיתה תלויה על וו) והשליכו על המסור ונפל ומת. וכי מצוה גדולה שכזו מניחים לבעל עגלה?!"... סיפר ה'מקור ברוך', שכאשר שמע את שסיפר חותנו לאותו בעל עגלה, עלה מורא בלבו, שמא יבין את הדברים כפשטם ובשבו לביתו יטול כלי משחית ויהרוג את המסור בעצמו. ברוב דאגתו, פנה לכ"ק מרן מהר"ד זי"ע והביע חששו, אך כ"ק מרן מהר"ד ביטל דבריו מכל וכל ואמר: "בין כה וכה הוא לא הבין מאומה ממה שאמרתי לו". לא שקטה רוחו של ה'מקור ברוך' ובעצמו יצא אחר הבעל עגלה ובא עמו בדברים. סיפר לו הלה כי הגיע להתלונן ולבכות על המסור שבעירו, שהוא מבקש להלשין עליו, "אך הרבי לא הבין אותי והשיב לי ממש שלא ממין הטענה". אז הבין ה'מקור ברוך' שחותנו לא הטיל את המצוה על הבעל עגלה, אך בדברים אלו פעל בעצמו להשכיב את המסור על משכבו.

סיפר האדמו"ר רבי יצחק מיאברוב זצ"ל ששמע איש מפי איש נמסרו דברי כ"ק מרן אודות הרה"ק מסטרעליסק, כשהתבטא פעם אודותיו ואמר כהאי לישנא: "הלא הוא היה קדוש. אה, מה אני אומר שהיה קדוש? הרי היה מלאך. אה, מה אני אומר שהיה מלאך? הרי היה שרף. ער איז אדורך געלאפן די וועלט כמו אחד שרף על גחלים לוחשות".

רבינו גילה: שבכל יום ויום קודם התפלה הוא מעיין בנפשות האנשים המסתופפים בצלו, כל מה שעבר עליהם בכל יום ובכל לילה, בכל עולם ועולם אשר ממנו נובעת שורש נשמתם, ומעביר מהם חטאתם, ובעת התפלה הוא בוחן את הבל התפלה היוצא מפיהם, וכאשר הוא מוצא בה חסרון הוא מפריד את החסרון ומנקה את תיבות התפלה.

כ"ק מרן מהר"י זי"ע מבעלזא התבטא בהלווייתו של אחיו הרה"ק רבי אלעזר זי"ע שהוא מקנא באחיו בדבר אחד, במה שזכה עוד להיות בסטרעליסק.

ואמר הרב הקדוש מרוז'ין זי"ע עליו: הרב הקדוש מסטרעליסק הוא יד ימינו של משיח. **סיפר כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע**, שכ"ק מרן התבטא ואמר, שאין כדאי לנסוע להסתופף בצלם של שני צדיקים, שכן קרוב הדבר לידי סכנה. יוצא מן הכלל הוא חסיד משכיל ונבון, כדוגמת אותו חסיד צדיק ונגיד (רבי וואלף'טשע שעהנבלום מלעמבערג, שהדפיס את הספר 'אמרי קדוש

"וכשאני קורא את עשרת הדברות בתורה, אפשר להסתכל בפניו". נענה החסיד ואמר: "להביט בפני הרבי באותה שעה אי אפשר, כשם שאין אדם יכול להביט בשמש בזריחתה". הפטיר כ"ק מרן: נהג אותו חסיד בתבונה וכיוון יפה במענה פיו להשיב בשכל, אך קרוב היה לידי סכנה באותה שעה.

להרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ז"ע שנסע ללובלין ולסטרעליסק. פעם שאלו הרה"ק מסטרעליסק, אם אפשר להסתכל בפניו של הרבי מלובלין בשעה שהוא קורא בתורה את עשרת הדברות (וידוע גדול המורא שהיה בלובלין לנוכח גילוי השכינה שהיה במחיצתו), והשיב החסיד בהן. הוסיף הרה"ק מסטרעליסק ושאל:

"אורחות חיים" לע"ג הדומ"ץ הרה"ג ר' שמואל פינחס טרויבע זצ"ל

התרת נדרים בימים הנוראים

יש נוהגים לעשות התרת נדרים בפני י' אנשים בגלל שמיתרים שם גם נדרים שנדרו בחלום, ונדרים כאלו צריך להתיר בפני י' (שם).

נחלקו הפוסקים (שו"ע ונו"ב יור"ד ריא, א) אם המתנה לבטל נדריו צריך לומר התנאי בפרהסיא ובקול רם, או שצריך לאמרו לעצמו בקול באופן שישמע באזניו מה שמוציא מפיו, או שיכול לאמרו בלחש אפי' הוא עצמו אינו שומע מה שמוציא מפיו, ולמעשה, יש להחמיר ולמנהגו שמיתרים נדרים בערב ראש השנה יוצאים בזה יד"ח אמירת התנאי בקול, אפילו אם אומרים 'כל נדרי' בלחש (שו"ת מנח"י ט, ס שזה הטעם שאין מספיק ב'כל נדרי' שרבים אומרים בלחש).

כמבואר בגמרא, תנאי זה מועיל רק באופן שבשעת עשיית הנדר אינו זוכר את התנאי שהתנה בתחילת השנה, אבל אם זוכר את התנאי, ואעפ"כ נודר את נדרו, הרי ביטל את תנאו לענין נדר זה, ואם נתחרט על הנדר צריך להתירו ויש מחמירים עוד שתנאי זה מועיל רק אם יזכרו תוך כדי דיבור מעשיית הנדר ויחשוב בלבו שסומך על התנאי (שו"ע שם, ב), ובנוסף לכל האמור, כתבו הפו' (רמ"א שם) שבמקום שיכולים להתיר הנדר אין לסמוך על התנאי, מלבד במקום צורך גדול (ועיי' עוד גליון מהרש"א שכל תקנת 'כל נדרי' אינה כדי להתיר לכתחילה, רק שאם יעבור בשוגג על נדרו לא יהיה לו עונש), ומטעם זה התרת נדרים מועילה רק על על הנדרים שנדר במהלך השנה או על הנהגות שנהג כמה פעמים ושכחם, אבל מי שנדר נדר מסויים ורוצה להתירו לא יסמוך על התנאי שהתנה בתחילת השנה, רק צריך להתירו ככל דיני ההתרה המבוארים לעיל, וי"א שכן הדין על כל הנהגה טובה שנהג ואינו יכול להמשיך לנהוג כן. (נערך ע"י הרה"ג ר' יעקב טרויבע שליט"א)

אמרינן בגמרא (נדרים כג): 'הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר', וכן נפסק בשו"ע (יור"ד ריא, ב), ועל פי זה תקנו הקדמונים לומר נוסח 'כל נדרי' בליל יום הכיפורים, ולהתנות על ביטול כל הנדרים שיהיו נודרים במהלך השנה (שי"ר"ת, מובא בטור או"ח סי' תרט), ויש מהראשונים הסוברים שאמירת 'כל נדרי' בליל יו"כ היא התרת נדרים על הנדרים שנדרו בשנה שעברה כדי להנצל מהעונש (שי"הרא"ש שם).

כאמור בהקדמה, מלבד אמירת 'כל נדרי' בליל יו"כ, מנהגנו לערוך התרת נדרים [ובכלל זה, ביטול הנדרים העתידיים לבוא] בערב ראש השנה (ובש"ך על התורה פר' מטות הביא סמך למנהג זה מהפסוק ל"א יח'ל דבר'ז ככל היוצא מפיו יעשה סופי תבות אלו, שצריך להתיר נדרים באלול - שע"ת סי' תקפא), ויש בכך כמה טעמים א. משום זריזים מקדימים למצוות (שליה הק'), ב. בהתרת הנדרים בליל יו"כ כל הציבור ביחד יש כמה חששות כמבואר בדברי הראשונים (עיי' טור או"ח שם), וחלק מהם אין שייכים בער"ה, ג. למנהגנו שאין מתירים הנדרים בליל יו"כ, רק מבטלים הנדרים העתידיים לבוא, מתירים הנדרים שעברו בערב ר"ה (ואף שבטלו נדרים אלו בשנה שעברה, יש לחוש שזכר התנאי בשעת הנדר, וכדלהלן).

לפי האמור, שהתרת הנדרים בערב ר"ה הוא על הנדרים שעברו, יש להזהר מאד להבין את פירוש המילות של נוסח ההתרה ולא יחשוב שאומר איזה תחינה (אלף המגן תקפא, קג), וכן יש להקפיד להתיר הנדרים בפני מי שנתמלא זקנו, כמו כן, אם בשעת התרת נדרים זוכר נדר מסויים שרוצה להתירו, צריך לפרט בפני אחד מהמתירים (אלף המגן תקפא, קא), וכאמור לעיל.

הילולא דצדיקא

ב"ק מרן אדמו"ר הרה"ק רבי שלום רוקח מבעלזא זי"ע נלב"ע כ"ז אלול תרט"ז

נלקח מתוך הספר היקר "יחיד בדורו" מאת הרה"ח המפו' הרה"ח ר' אהרן בר"ב וינד שליט"א

משנה' (לעמבערג תרל"ח משמם של "מגידי אמת". את הפירוש 'מגידי משנה' חיבר הגה"ק רבי משה אבד"ק דאגריטשין זצ"ל.)
יסופר: בעיר ווישניצא היו עורבים מקננים על גג בית הכנסת ומשמיעים קולות משונים. כמה שטרחו לסלקם משם, לא הועילו בני העיר ולאחר זמן מועט היו שבים העורבים ומכבידים בקינונם על המתפללים. פעם נקלע לשם כ"ק מרן והתפלל באותו בית כנסת, ומני אז לא הגיעו שוב העורבים.

כאשר סיפרו עובדא זו לפני הרה"ק משינאווא זי"ע, אמר: "וכי מה הפלא בדבר. הרי בעצמי הייתי בבעלזא וראיתי שנכנסו צפורים לבית הכנסת והיו הציבור נפחדים מהרעשים המשונים שהיו משמיעות, וברגע שדרכו רגליו של כ"ק מרן על מפתן בית הכנסת מיד נשתתקו".

וכשסיפר כ"ק האדמו"ר רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל עובדא זו - אותה שמע מפי נכדו של בעל ה'אריה דבי עילאי', שכיהן בווישניצא - הוסיף ואמר: "דבר פלא הוא שה'אריה דבי עילאי', שהיה מגדולי הצדיקים ואמרו עליו שהוא 'שליש מהרבי מלובלין', ולמרות גדולתו לא פחדו ממנו העורבים ואילו מפני כ"ק מרן הסתלקו מיד ולא שבו עוד.

על נשמת כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע שחו צדיקים דיבורים נשגבים, כי חצובה היא משורש קין ולפיכך הקליפות פוחדות ממנו מאד [הרה"ק רבי אברהם יוסף איגרא מזשילין זי"ע, הרחיב לבאר ענין נשמת קין. וכתב על כ"ק מרן: "וזכות הרה"ק מוהר"ש ז"ל מבעלזא, ששמעתי שהיה שורשו נשמת קין לאחר הברור... ונ"ל דעל ידי זה זכה להיות בעל הנסים, להמשיך מאור הפלא ששם בשורש הנסים, בסוד 'לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו'". **בספר 'משנת חסידים', להמקובל האלקי רבי עמנואל חי ריקי זצ"ל הי"ד,** כתב (מסכת יחודים ט, ה אודות הייחוד והתיקון שיש לייחד לרפואת אדם שנכנסה בו רוח שטות, ובסיום דבריו כתב בזו הלשון: "ואם כה יעשה ולא יצא הרוח, לא יתמה, דשמא לא יהיה הוא מסוגל לגרש הקליפות, כי אנשים מסוגלים הם אותם שיש להם כוח זה, כגון אלו שנשמתם משורש קין שהקליפות מתפחדים מהם מאד").

אגב, מקובל שכ"ק מרן קבע לעצמו ללמוד בספר קדוש זה מדי יום ביומו, עם פירוש 'מגידי משנה' שעליו - כמובא בהסכמת הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זצ"ל לספר 'משנת חסידים' עם פירוש 'מגידי

אין זאת אלא שלכ"ק מרן היה כח גדול, ניצוץ מבחינת הטוב שבקין, בחינת 'גבורה שבקדושה', שהסטרא אחרא אינו מסוגל לעמוד כנגדו.

סיפר הגה"צ האדמו"ר מנראל זצ"ל כאשר דיברו נכבדות בכ"ק מרן מהר"י זי"ע עם נכדתו של הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע, נשלחו שני חסידים חשובים מזינקוב לבעלזא, כדי לתהות על קנקנו של הבחור ששם גאונותו וצדקותו יצא למרחקים.

בעת ששהו בבעלזא נכנסו לכ"ק מרן וסיפרו: בעירנו, זינקוב, חלתה בתו של ראש הקהל והרופאים לא מצאו מזור למחלתה האנושה. בעוד היאוש פושה בלב בני משפחתה, נכנס בחור גס ומגושם, מעובדי בית הריחיים, והציע לראש הקהל: הנח לי לרפא את בתך, בתנאי שלאחר שתחלים תשיא לי אותה לאשה. ראש הקהל שידע כי אפסה התקווה ונכזבה התוחלת, נענה להצעה והבטיח לו בתקיעת כף ובלב כבד. עשה הבחור ימים אחדים בביתו של ראש הקהל, רקח עשבים לסמי מרפא ושקד על משרתיו של ראש הקהל שימלאו את הוראותיו בדיוק נמרץ. לאחר ימים ספורים אירע הנס ובתו של ראש הקהל שבה לאיתנה והבריאה כאחד האדם. כפי שהתנו מראש, ערכו 'תנאים' וקבעו זמן לכלולותיהם. בהתקרב יום הנישואין, ביקש החתן מראש הקהל, שיכינו חדר מיוחד ובו יונחו שולחן וכסא ועל השולחן יניחו גליון נייר, קולמוס וקסת דיו, כי חפץ הוא להתבודד לפני החופה ולכתוב דבר מה. ביום החופה, לאחר תפילת שחרית, נכנס החתן אל החדר ויצא לקראת החופה כשבידו תכריך כתבים. היה זה חיבור נפלא על שיר השירים בדרך הקבלה והכל השתאו מרוח הקודש המפעמת בלבו של הבחור שהיה ידוע לבור ועם הארץ. מני אז, התפרסם ואנשים החלו נוהרים אליו, כדי לבקש את ברכתו ועצתו. אלא - סיימו שני חסידי זינקוב - איש לא הצליח לתהות באמת על קנקנו ובמעשיו הוא כאיש פשוט. מבקשים אנו, שיגיד לנו כ"ק מרן איך צריכים להתייחס אליו.

שאל כ"ק מרן: "האם ראווה פעם שהוא יושב ולומד תורה?". השיבוהו בשלילה. "והאם מתפלל הוא בציבור?", שב כ"ק מרן ושאל, ואף על זאת השיבוהו לאו. "אם כן" - חרץ כ"ק מרן וקבע - "דעו לכם שהוא טמא ומטמא ואסור לעמוד בדלת אמותיו, כי הוא מסטרא אחרא".

ויספר להם כ"ק מרן עובדא מהרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע: כפרי אחד היה חוכר אחוזה מן הפריץ, אך הכנסותיו מן האחוזה היו נמוכות ולא הצליח לשלם את דמי החכירה. משתפח חובו וגבר זעמו של הפריץ, הורה להשליכו אל הבור עם כל בני משפחתו. השוטרים היו אמורים להגיע במוצאי שבת לאחר חצות הלילה לקחת את היהודי ומשפחתו אל בור הכליאה. מאחר והיו לו כמה ידידים בבית הפריץ, מאלו שהיו מתכבדים אצלו מעת לעת בכוס יי"ש, הזדרזו אלו אליו וסיפרו לו את מזימת הפריץ, כדי שישפיק להימלט על נפשו מבעוד מועד, הוא וכל בני משפחתו. מיד לאחר הבדלה, ערם היהודי את חפציו על העגלה ונמלט מן האחוזה, כשהוא מנצל את השעות הבודדות שעד לחצות הלילה כדי לגמא מרחקים ולצאת מתחום שליטתו של הפריץ. במנוסתו שכח כי בקיטון צר שבירכתי האחוזה מתגורר הבחור שנשכר לו כמלמד לבניו והוא נם את שנתו, מבלי לדעת שחייו וחירותו בסכנה. ואכן, בחצות ליל, כשפרצו שוטרי הפריץ אל האחוזה, לא מצאו שם אלא אותו בחור מסכן, שנאזק מיד והושלך אל הבור. **באשמות שלישית של הלילה**, בחשכה הגודשת את בור האסורים ואת לב האסיר האומלל, החל הבחור לשמוע קולות ונפל עליו פחד גדול. הקולות נמשכו כמה שעות ואט אט הועם הפחד ונחלשה החרדה, עד שהעז להשיב לאותם קולות ולבוא עמם בדברים. היו אלו חבורת חיצונים מסטרא אחרא, ששכנו שם בבור ונטפלו אליו והתחברו עמו. כאשר חש ברעב, חשו והביאו לו אוכל להזין נפשו, מבלי שהעלה על דעתו מהיכן מצוי להם המזון וכמה מסוכנת היא החברותא עמם. מדי לילה בלילה, היה הבחור שומע קולות וכרוזים, שהיו מכריזים על שמות עשבים וסגולתם לרפא מחלות שונות. בהיותו בעל כשרון ובר זכרון, חרת הבחור בזכרונו את כל אשר שמע והפך לבקי גדול במיני סגולות ורפואות. בהתרועעו עמם הבחין, כי הם מבטלים את רוב צדיקי הדור

ולועגים להם, אך בהישמע שמו של הרה"ק מזלאטשוב, מיד נאחזו חיל ורעדה וניתרו אחור ברוב בהלה, ושמעם שהיו אומרים שממנו יש להיזהר להתרחק ת"ק פרסה.

ימים חלפו והבחור כמעט נשכח מלב. עד שיום אחד עלה זכרונו לפני הפריץ, שכבר היה בטוח שגווייתו היתה למאכל רמשי האדמה. הוא שלח את משרתיו שיוציאו את שיירי הגופה וישליכוה אל האשפה, והנה שבו ובפיהם בשורה מרעישת: הבחור חי ובריא, עצמותיו דשנות ורוחו רעננה. התפלא הפריץ, אך הורה לשחררו ולשלחו לחפשי.

יצא הבחור והחל ללכת. בתורו אחר מקום ישוב שיוכל להשתלב בו. בהגיעו לישוב הראשון, נכנס לפונדק ושמע שמתגורר שם חולה רוח. נענה וגילה, כי ישנו עשב היכול לרפא את אותו חולי. ויבוקש העשב וימצא שדברי הבחור אמת. מיד נודע שמעו כמחולל פלאות והחלו נוהרים המונים לשחר לפתחו, וככל היוצא מפיו במילי דאסותא יעשה. חולים חשוכי מרפא, שבו לאיתנם והאדירו את שמו של הבחור. צדיקים רבים שלחו צירים נאמנים, שיביאו את הבחור אליהם, כי רצו לתהות על קנקנו, אך הוא סירב להיענות. רק מששלח אליו המגיד מזלאטשוב והורה שיבוא להיכלו, חשש לסרב, כי זכר שאפילו אנשי הגונדא דסטרא אחרא חלו ורעדו מפניו. משבאו ואמר למגיד מזלאטשוב שהבחור מוכן לבוא וכבר יצא לדרך, שיגר שיגידו לו שלא יכנס אל העיר בטרם ירד אל הנהר לטבול סך מסוסים של טבילות. משיירד וטבל ועלה מן הנהר, חש הבחור כי מוחו התנקה ופרחו ממנו כל אותן ידיעות והרי הוא טהור ונקי כבתחילה.

"כן הדבר אף אצלכם עם נער בית הריחיים", סיים כ"ק מרן, "כי לא מסטרא דקדושה הוא וכוחות הטומאה קנו בו שבייתה. למחיצתו לא יקרבו, כי טמא ומטמא הוא".

סיפר הרה"צ רבי משה ווייס זצ"ל, אחיו של בעל האמרי יוסף' מספינקא זי"ע בדרכו לחתונת בנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע - שהתקיימה בזינקוב באור לב' תמוז תקצ"ט - חצתה פמלייתו של כ"ק מרן מקום ישוב יהודי, ויחן את פני העיר ועצר לפוש מטורח הדרך בבית מציגה שהיה מצוי בקצה הישוב. באותו מקום דר איש נכבד ועשיר, ירא אלוקים מרבים ומוקיר רבנן מנעוריו, ובשמעו שכ"ק מרן חונה בגבול עירם, נחפז להקביל פניו בסילודין ולקוראו לסעודה גדולה שיערוך לכבודו בערב. השיב לו כ"ק מרן, כי מאחר וחמישי בשבת הוא וקבלה בידו שלא לצאת ממקום ישוב לאחר ליל שישי, חפץ הוא להקדים ולנסוע מהמקום בטרם יטו צללי ערב. הפציר העשיר בכ"ק מרן וביקש ממנו שישאר איפוא לחנות בקהילתם עד לאחר שבת קודש, בהבטיחו שעליו כל מחסורם של מלווי כ"ק מרן והוא ידאג לשכנם באחוזה, להאכילם ולהשקותם ולהקצות להם מקום ללון. נעתר כ"ק מרן לבקשתו ותצא הברה בין דרי העיר על הזכות הגדולה שנפלה בחבלם. החסידים שדרו שמה ששו ועלזו, בעוד המתנגדים חורקים שיניים בקנאה וחורצים לשון לדבר סרה. אף הרב דמתא נמנה עם המתנגדים והיטב חרה לו שיגיה שם כ"ק מרן אורו הגדול.

כשיצא כ"ק מרן לרחובה של עיר, נשא עיניו והבחין בשני בתי כנסת גדולים הניצבים זה לצד זה, אלא שבעוד האחד מהם היה פתוח לרווחה והיו אנשים נכנסים ויוצאים בו, ניצב השני בשממונו, דלתותיו וחלונותיו סתומים בלוחות עץ, כמוכחים עד כמה היו מדירים בני העיר את רגליהם מלבוא בשעריו. עתיק היה המבנה ואף סתימת כל פתחיו נראתה כמו שנעשתה לפני שנים רבות.

פנה כ"ק מרן למאורו ושאל לפשר נעילת בית הכנסת, אך הלה לא ידע להשיב טעמו של דבר, שכן מיום עמדו על דעתו לא היו שערי בית הכנסת העתיק פתוחים. חקר ודרש כ"ק מרן היטב וביקש לשאול רבים מבני העיר, אולי יודעים הם אלו מאורעות השתלשלו עד שהביאו לסגירת היכל התפילה, עד שנמצא איש זקן ובא בימים, שאף הוא לא זכר את המאורע, אלא ידע לספר מאשר שמע מאביו כד הוה טליא, וכה סיפר:

כשבנו את בית הכנסת, פיארוהו בהדר וקישטוהו, ואת כתליו סיידו וצבעו בגווניו משובבי נפש, כיירו וציירו עליהם דמויות של כל מיני

עופות. פרק זמן כלשהו היה בית הכנסת מלא מפה לפה וכל בני העיר היו מתפארים בהדרו. לאחר זמן מה, באחת התפילות, נשמע מן הקירות קול צפצוף ציפורים וכשנשא המתפללים את עיניהם, ראו שמצוירי העופות אשר על הכתלים בוקעים הקולות, וכאילו היו מיני הכנף מתפללים עמם. מהומה קמה בהיכל, והמתפללים נסו על נפשם. אמיצים שבקהל התנדבו לקבוע לוחות עץ על כל הפתחים, שערים וחלונות, כי הבינו שמזיקים נכנסו אל ההיכל וחששו מפניהם. מני אז, נעול בית הכנסת ואיש אינו מעז להציץ בתוכו.

שמע כ"ק מרן את דברי הזקן והורה שיפתחו את בית הכנסת, יען ברצונו להתפלל בו בשבת קודש וכבר קובע הוא זמן לתפילת מנחה של ערב שבת קודש באותו היכל. שערותיהם של הנוכחים מבני העיר סמרו לשמע דברי כ"ק מרן, עיניהם נדדו מאיש לרעהו מרוב תמהון וחשש, וכששאלם מי הממונה לפתוח את שרי ההיכל, לנקותו מאבק דורות ולהכינו לכבוד שבת קודש, החלו נשמטים מעם פניו. כיון שכך, הורה כ"ק מרן ליושבים שחברו לפמלייתו והם עשו כמצוותו, הסירו את לוחות העץ מעם הפתחים, נכנסו להיכל וניקוהו היטב, התקינו בו נרות והביאו סידורי תפילה. מחוץ להיכל ניצבו ראשי הקהל, חרדים ודואגים, ואף התעקשו לקשור חבלים לרגלי הנכנסים לבית הכנסת, מחשש שיאלצו למשכם ממשכן החיצונים.

לפנות ערב, הלך כ"ק מרן לבית הכנסת עם בני לווייתו, בעוד דרי העיר ניצבים מחוץ להיכל, אחוזי חרדה לנוכח העתיד להתרחש. ירד כ"ק מרן לפני התיבה, כדרכו, ופתח "הודו לה' כי טוב" ומן הקירות בקע קול צפצופם של בעלי כנף, עד כי דימו הנוכחים שהעופות המצוירים על הכתלים מצטרפים לתפילתם. אימה נפלה על כל המתפללים במחיצת כ"ק מרן, אלא שהוא הזדרז והסב פניו כלפי הקהל והרגיעם לבל יחששו, כי איש מהם לא ינזק במאום. לאט לאט נחלשו הקולות, עד שכשעמד כ"ק מרן לפתוח בקבלת שבת לא נשמע עוד קול אוושה מן הכתלים.

למחרת, בשחרית של שבת, הצטופפו המונים מיהודי העיר בהיכל בית הכנסת הישן, למעט קבוצת המתנגדים לדרכי החסידות, בהנהגת הרב דמתא, שהתקשו להשלים עם ההתלהבות שפשטה בקרב ההמון וחששו כי רבים מעמי הארץ יתחסדו. לא זו בלבד שרב הקהילה לא בא לפקוד את אכסניית כ"ק מרן, אלא שגם לא השתתף בשמחתם של אנשי עירו לרגל סילוק החיצונים מתחומם.

בצהרי שבת קודש, הלך כ"ק מרן לבית הרב לבקרו לשם כבוד, כנהוג. הגישו לשולחן יין שרף, מיני מאפה ולפתן פירות. ישב כ"ק מרן והתבונן בשולחן ובמוגש לו, שתק קמעא ולאחר מכן אמר: "היין שרף הזה הוא מחמץ שעבר עליו הפסח, מיני המאפה נאפו מעיסה שלא הופרשה ממנה חלה והפירות לא נבדקו מתולעים קודם בישולם". ככלותו, קם ממקומו, בירך את הרב והנוכחים בברכת השבת ונפנה לשוב לאכסנייתו. **חמתו של הרב בערה בו להשחית,** כשהבושה ושנאת החסידים חברו יחדיו להעצים את תבערת הכעס. ומשבא לכלל כעס, בא לכלל טעות והחליט למסור את כ"ק מרן לרשויות, כדי שאלו ישליכוהו לבית האסורים. הלך הרב לשר העיר, עמו היה מצוי בקשרי ידידות ונהנה מכבוד שהשר רחש כלפיו, וסיפר לו כי כ"ק מרן הגיע מרחוק, בלי שהזמינוהו, והשפילו לעיני קהל ועדה ובכך פגע במעמד הרבנות. כששמע השר את תלונת הרב, שיגר פלוגה משוטרי העיר שיאסרו את כ"ק מרן ויביאוהו על אתר.

כשמוע בעל הבית העשיר כי באו לאסור את כ"ק מרן, ביקש מהממונה על השוטרים שיואיל להמתין ובעצמו רץ לטרקלינו של השר, ומצאו שהוא יושב ומצפה שיביאו את כ"ק מרן לפניו. הפיל העשיר תחינתו בפני השר, שלכל הפחות לא ישבית את מנוחת השבת וימתין עד שתצא שבת קודש, ואף התחייב כי אם ימלט כ"ק מרן ולא יתייצב לאחר שבת קודש, יוחרם כל הונו ורכושו לקופת השררה. התפלא השר, מדוע נחלץ העשיר בכזו מסירות לטובת אורח שעד לפני כמה ימים לא הכירו. החל העשיר לגולל את פרשת גדולת כ"ק מרן - את שמעו ההולך לפניו בכל המדינות, את החסידים הנקבצים להיכלו כדי לשאוב

ממעין הדעת המפכה במחיצתו, את ההמונים המגיעים ממרחקים בידועם כי הוא שימציא ישועה לצרותיהן - ולסיום תיאר באזני השר את הפעולה הכבירה אשר חולל אך אמש, כשסילק את החיצונים מבית הכנסת הישן והרי הוא בית תפילה הפתוח לכל. מששמע השר את האות והמופת הגדול הזה, קם ממקומו והלך בעצמו לבית העשיר, באומרו ששם ישוחח עם כ"ק מרן וישאל אותו אודות תלונת הרב דמתא.

כשבא השר לבית העשיר, ניאות כ"ק מרן לקבלו לשיחה והשיב לו על כל שאלותיו, אחת לאחת. בתחילה שאל השר על מקורו, יחוסו וארץ מוצאו, ועל כל דבר השיב כ"ק מרן בפרטות. כששאל השר מדוע פגע ברב והעליבו, השיב לו כ"ק מרן, שעדיין עייף הוא מטורח הדרך ואין דעתו מיושבת להשיב, ולפיכך מציע הוא שימשיכו לשוחח על דא ועל הא ובהמשך השיחה ישובו לשאלה זו. המשיכו בשיחתם, במהלכה סיפר גם השר על תולדותיו, על תפקידיו הקודמים ועל אנשים עמם הוא מצוי בקשר. בין היתר, הזכיר השר את אחד מידידיו, סוחר משקאות נודע, המפורסם בכל הסביבה לגוי, אך הוא יודע את סודו, אשר גילה לו בחשאי, כי נולד לאב ואם יהודים והמיר דתו ויצא לשמד, רח"ל. אזי אמר לו כ"ק מרן: "עתה צא ובדוק ותגלה, שאת היי"ש המוגש בבית הרב רכשו אצל הסוחר הלז. המה חשבו שהוא גוי וסברו שהיי"ש הוא חמץ שהיה אצל גוי, אולם האמת היא שהוא חמץ שעבר עליו הפסח ואסור הוא בהנאה, שכן אליבא דהלכתא ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד.) וכל דקדוקי ההלכה חלים עליו".

לאחר מכן, התייחס כ"ק מרן לשני הדברים הנוספים שאמר בבית הרב, ואמר לשר שישלח לשאול את הרבנית אם נטלה חלה מאותה עיסה שנאפו ממנה המגדנות שהוגשו לשולחן. שיגר השר ציר נאמן שיערוך חקירה ודרישה ועד מהרה התברר שהרבנית כלל לא לשה הפעם את העיסה, אלא הטילה את המלאכה על המשרתת, והיא אמנם לשה את העיסה, אך לא ראתה מתפקידה להפריש חלה ומסרה אותה לידי הרבנית. אף זאת התברר בבירור במטבח של הרב, כי הפירות בושלו מבלי שנבדקו מתולעים.

לאחר שיצא השר ושב לביתו, ערך כ"ק מרן סעודה גדולה ולמתכנסים לשולחן שח ואמר: דעו לכם, כי לפני שנים רבות, בעת שבנו את היכל התפילה הזה, התמנה כחזן אדם שאינו הגון. אף בשעה שהיה יורד לפני התיבה, היו מחשבות חטא מצופים את רעיונותיו. מהרהורים חמורים אלו נולדו המזיקים ואלו קבעו משכנם בתוך ציורי העופות אשר בכתלי בית הכנסת. הם אשר השמיעו קול והניסו את המתפללים מן ההיכל. כשבאתי הנה, ראיתי כי מן השמים שלחוני הנה לתקן את המקום ולגרשם ממנו. משנוכחו לראות שהצלחת, חיפשו להתנקם בי וניסו להכשילני במאכלות אסורות בביתו של הרב, או לכבול אותי באזיקים ולהשליכני לבית האסורים. עילאה גבר והופרה עצתם להקים עצת ה' ולהעצים כוח הקדושה בכל אתר.

עד שהוקמה חצר הקודש בבעלזא, היה מרכזה של גאליציה בעיר הבירה לעמבערג (שנקראה אז לבוב) ומשא המלחמה היה מושת על כתפיו של מרא דאתרא, הגאון האדיר רבי יעקב משולם אורנשטיין זי"ע בעל הישועות יעקב. לימים, כשהוצתה אש קודש בבעלזא ומנגד התעצמו מרשיעי ברית, היה כ"ק מרן ראש וראשון ללוחמים. ואף הם, המשכילים, השיבו מלחמה וכיוונו בליסטראותיהם לבעלזא, אכלו קורצאות בחוגי הממשל והתאנו לכ"ק מרן בכל דרך שהיא, בתקווה נכזבה כי יסור מדרכם ויפסיק במלאכת הקודש להוציא יקר מזולל.

בשנות נעוריו ואברכותו של כ"ק מרן, היו כמה גזרות בולטות בגאליציה, מיסודם של המשכילים שנהנו מקרבת שוחד לאנשי השררה. בלעמבערג התיישב המשכיל הירץ הומברג שר", שבבחרותו היה תופש ישיבה ולאחר שהקדיח תבשילו נמנה עם אנשי חוגו המצומצם של ראש משכילי ברלין משה מנדלסון שר"י (ואף השתתף עמו בעריכת ה'ביאור' הידוע לשמצה). המשכיל הומברג לא נרתע מהתרחקותם של יהודי לעמבערג ממחיצתו, לא מסירובם להשכיר לו דירת מגורים ואף לא מן האיומים שהורעפו על ראשו עד שנזקק למשמר חיילים שילווחו

הצליחו להלך אימים על מנהיגי ישראל ואנשי אמונם, נפנו לדרך הישנה של מרשיעי ברית - אכילת קורצא בי מלכא. בוודאי לא העלו בדעתם שכל מכתביהם נשמרים בארכיוני השלטונות ויום יבוא והאמת תתגלה לעין כל, כפי שנחשפו כתבי השקר ומסמכי הדילטוריא, עליהם חתומים ראשי המשכילים ותוכנם הלשנות ובודות על ראשי ואלופי קהילות החסידים.

באחת ההלשנות, כללו המשכילים את שמותיהם של תריסר אדמו"רים מגדולי תלמידיו של הרבי מלובלין ז"ע,

[באוהב שלום] (לתולדות הרה"ק מקאמינקא) פענח שמות הצדיקים שהוזכרו באותו מכתב: הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב, הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב, הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן, הרה"ק יהודה יצחק מווירבינאווקי, הרה"ק רבי חיים מקאסוב, הרה"ק רבי אשר מרובישוב, הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין, הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב, הרה"ק רבי שלום מקאמינקא, הרה"ק רבי מאיר קראקוויץ, הרה"ק רבי יצחק מנדבורנא וכ"ק מרן, זכ"ע.]

בכך שהם 'מורדים באור ומפיצים חושך', מייסדים קלויזין שהם 'שורש כל רע' ומסיתים את העם שלא לעסוק במלאכה ולדבוק בישנות, בלמדם ובהאיצם בנוער שלא ללמוד מלאכה רק להיות 'שיכורים ועצלנים, צבועים וקנאים'. בטענת "ולמלך אין שווה להניחם", סיפרו כי הצדיקים מרוששים את המון העם מפרוטותיהם האחרונות בגביית דמי פדיונות, ובכך מפסידה הממשלה מסים. בין השמות המופיעים באותה מסירה - כמו גם בהלשנות רבות אחרות נמצא שמו של כ"ק מרן, שלצנינים בעיניהם היתה תפארת מלכותו ברמה.

במסמך אחר, שנכתב על ידי ראשי השלטון בווינה ונחשף לאחר עשרות שנים, פורטו זהויותיהם של 'בעלי ההזיה' (עפ"ל) - בשמותיהם למשפחות: רוקח, אייכנשטיין, האגער וכדומה - שיש לדאא אותם ולהחליש את השפעתם. לא אחת, כנסעו צדיקים לשבות באחת מערי גאליציה, הקדימו המשכילים והזהירו את השלטונות המקומיים, כי אותו צדיק מסוגל להטות את לב היהודים לבל יכבדו עוד את צווי הממשלה. למרבה הבושה והכלימה, אירע גם, שבעצם יום השבת באו שוטרים וגירשו את הצדיק מן העיר.

מיקוד המלחמה בצדיקים ומנהיגי עדות החסידים, סייע למשכילים להציג עצמם, כמי שנאבקים 'רק' בדרכי החסידות, בעוד הם עצמם נאמנים לה' ולתורתו. נוספה לכך מזימתם, לבטל מראש את החזית המאוחדת שתכלול חסידים ומתנגדים שיתייצבו יחדיו לעומתם. אלא שלא צלחה דרכם וכ"ק מרן ברוב חכמתו ותושייתו הצליח לקבץ את כל גאוני ורבני גאליציה למלחמת חרמה במשכילים ובדרכיהם. לימים, הלך באותה דרך בנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע, שהגדיל עשות בהקימו את הארגון הקדוש חברת 'מחזיקי הדת', שאיגדה תחת גגה את כל קהילות היראים והשלמים ברחבי גאליציה.

לפעמים היו אנשי ריב ומדון מקרב המשכילים באים בויכוח עם כ"ק מרן, מנסים להקניטו ולטעון לעומתו את גרסאותיהם המעוותות, בדמותם שבפיהם מענה לשון שיוכל לאותו צדיק וקדוש. כ"ק מרן מצדו לא חת מפניהם והיה חותה גחלים במענהו החד והחריף. בעת שהיה בלעמבערג, אמר כ"ק מרן לאחד האפיקורסים שהטרידו בשאלות: "זכור כי שמי 'שלום' והוא נוטריקון ודע מה שתשיב לאפיקורס

פעם פגש כ"ק מרן את אחד מאנשיהם, שכדרכם התפרנס מן השררה ושימש כמפקד קבוצת שוטרים בלעמבערג. פנה הלה ואמר: "רבי, אמרו לי דבר תורה". נענה כ"ק מרן ואמר לו: כתיב (תהלים לב, י) "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנהו". בפשטות, הכתוב מדבר בשני מקרים נפרדים, דהיינו שהרשע סובל ממכאובים רבים ואילו הבוטח בה' זוכה לחסד שיוסבב אותו. אלא שבטעמי המקרא אנו מוצאים שהאתנחתא מצוינת בתיבת "בה",

בכל פסיעה. הוא יזם ואישר תקנות חדשות, המחייבות מטעם הממשל את ילדי ישראל ללמוד בבתי ספר שיהיו תחת פיקוח ממשלתי וילמדו בהם את השפה הגרמנית ומקצועות חופשיים נוספים. לאחר מכן, יזמו המשכילים בראשות הומברג שורה של מסים שהוטלו רק על היהודים. היו אלו 'מס הבשר' ומס הנרות, שנגבו על ידי פקידים שמונו על ידי המשכילים וחלק מהרווחים נמסרו לראשיהם בשלב הבא נקבע, כי רק משלמי מס על סך מסוים של נרות, יהיו בעלי זכות בחירה למוסדות הקהילה ורבנים.

בשנים הבאות, כשהנהיג כ"ק מרן אלפים ורבבות ומצודתו היתה פרוסה בכל גאליציה, ניטשה המלחמה בכל עיירה וקהילה, כשאנשי שלומו ועושי דברו אווזים את לפיד האש ומאירים להמונים את דרכם, בכדי שלא יפלו בבורות ולא יכשלו במלכודות שפוזרו בכל מקום. כאמור, שונים היו משכילי גאליציה ממשכילי ברלין, שהאחרונים לא חששו לשנות שמם לשונם ולבושם בבת אחת ולהידמות לאומות העולם, ואילו בגאליציה ידעו ש'חידושים' מעין אלו לא יתקבלו כמשהו יהודי. על זאת כדאי להזכיר, שמרבית הנתפסים להשכלה בגאליציה, היו בעצמם חובשי ספסלי בתי מדרשות וחונכו בנעוריהם על מבועי תורה ויראה, וממילא לא בבת אחת הרחיקו לכת אל מעבר לכל הגבולות. הלא אם היו מנהיגי המשכילים קוראים לשנות לגמרי את ארחות החיים, בוודאי היו מבינים מיד כי מבקשים הם להטיל סם מוות בחצרות היהודים. לפיכך, התחכמו המשכילים להסוות את מזימותיהם והטמינו היטב את שרשי הלענה.

בעיני רוחנו נתקשה לשרטט את דמותם של משכילי לעמבערג, כי לא יאומן אשר יסופר, שהיו 'אנשי צורה', חלקם אף לבושים ב'חלוקא דרבנן' וזקן שיבה מעטר את פניהם. היו בהם עילויים מופלגים ומחברי ספרים, שהיו תאבי דעת ומצאו עצמם רועים בשדות זרים, ומתוך צמאונם התפתו לשתות מן המים המרים המאזרים. הבריות לא היו מסוגלים להעלות על דעתם כמה רבים ועמוקים הם הרקב והעיפוש השולטים בדעותיהם. כלפי חוץ הם נראו כאנשים תורניים וחלקם אף ניסו או גם הצליחו לתפוס משרות תורניות. לפיכך, היו לא מעטים שהטו אוזן לשמוע את טענותיהם, על כך שאין מחנכים את בני הנעורים כדבעי וכדומה. חוגיהם 'קידשו' את לימודי הדקדוק והכפיפו אליהם את לימודי התנ"ך, כשהם מוסיפים טיעון כי הוזנח לימוד התנ"ך ויש להחיותו מחדש. אלא שאם הם סברו, שמלימודי דקדוק בלשון הקודש יובילו את הצעירים ללימודי השפה הגרמנית, גרמו המה בכך שיאסרו לימוד נ"ך על הסדר.

כדרכם של היוצאים למלחמה, שהם מתכננים את דרכי ההתגוננות מפני אויביהם, גם המשכילים הכינו עצמם למאבק עם רבני הקהילות. ברם, זאת לא העלו על דעתם, שיוקם מעוז של קדושה וחסידות, שכמו יפנה את כל כוחותיו כדי לסתור את עמלם. מסכילי בראדי וטארנופול שכבר החלו להתבסס ולהעמיק את אחיזת טלפיהם בקהילות ישראל, חשבו כי יוכלו להרים ראשם גם בלעמבערג, העיר הגדולה לאלוקים, שמחומה לחומה היא מלאה בחכמים וסופרים. אלא שאז הוצתה אש קודש בבעלזא וממנה נלקחו שלהבות לערים ולעיירות, אחוזים בידי חסידים נאמנים לדרכו של כ"ק מרן, חדורים לעשות שליחותו וממונים מטעמו להוציא את החנית מיד הקמים על מחנה בית ישראל. גיבוש קהילות החסידים, שימשו כתריס ומגן נגד המשכילים ורבים שהתקרבו לחסידות אך ורק מתוך רצונם להציל את ילדיהם משמד רוחני.

משקלטו המשכילים והבינו כמה 'מסוכנים' עבורם הם מעוזי החסידות, החלו מרכזים את עיקר מאמציהם ומלחמתם בצדיקי הדור ובראשי החסידים. קני הנשק הופנו אל חצרות הקודש, במטרה להרוס את המבצרים, למוטט את חומות ההגנה ולפרוץ את מחיצות ההבדלה שהקימו הצדיקים לפני צאן מרעיתם. ומשלא

ומכאן ראייה שיש קשר בין שני חלקי הפסוק, וכדלהלן: רבים מכאובים נכוננו לרשע, והמכאוב הגדול ביותר - כשהוא רואה שהבוטח בה' זוכה לחסדים, לפי שאינו מסוגל לשאת שהקב"ה מיטיב ומשפיע מחסדו לחוסים בו.

שוב מעשה שפגע כ"ק מרן באחד מראשי המשכילים והלה החציף פניו ושאל: אמרו לי רבי, מדוע רואים אנו אנשים שמדמים עצמם לאומות העולם ומחליפים בגדיהם ממסורת אבותם, ונראה לעין כל שהם מצליחים ומתעשרים יותר מאלו הנזהרים שלא להחליף את הלבוש היהודי. קיים בו כ"ק מרן 'ענה כסיל כאיוולתו' והשיב בשניות על אתר: "אכן, סיבה מובהקת לכך. מפני שבעת שקיבל יעקב אבינו ע"ה מאביו את ברכת 'ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ', היה לבוש בבגדי עשו אחיו הרשע".

ידעו המשכילים כי כ"ק מרן ניצב בדרכם ורבות פעולותיו למגר את השפעתם על יהודי גאליציה, ולבם לא פסק מלחרוש עליו רעה. בבעלזא גופא כמעט ולא נודעה להם השפעה, ובוודאי שמעטות היו אפשרויותיהם לפגוע במעון הקודש, אך גם בזאת ניסו להלעז ולפגוע. מנגד ניצבו החסידים ובמרכזם ה'יושבים', נכונים להדוף ולהרחיק ממחיצתה הגדורה והמבוצרת של חצר הקודש את כל אלו המדמים כי יכול יוכלו לה, שכן בבעלזא גופא כמעט ולא הצליחו המשכילים לתפוס עמדה. איברא, מחוץ לבעלזא התחוללה מלחמה וזירות רבות לה, בערים גדולות כלעמבערג ובקהילות קטנות שהאש ליחכה בשוליהן. היו אלו חסידיו של כ"ק מרן בכל אתר ואתר, שעמדו כחומה בצורה, נכונים להדוף את מהלכי המשכילים, שלא נואשו וניסו בכל דרך לפרוץ פרצות ולהסיג את גבולות הקדושה. כפי שהוזכר לעיל (בפרק 'מנהיג ישראל' עמוד רלו) הורה כ"ק מרן לחסידיו שלא ייסדו שטיבלעך לחסידי בעלזא, ובימיו התפללו החסידים בבתי הכנסיות הגדולים שבכל קהילה וקהילה. בכך, גברה השפעתם על אופי הקהילות וניתנה להם האפשרות להילחם כנגד מזימות המשכילים.

בהבינם כי בבעלזא יתקשו להתאנות לכ"ק מרן, היו המשכילים מנצלים את מסעותיו של כ"ק מרן מחוץ לבעלזא והיו מערימים בדרכו דברי מלשינות וכתבי פלסתר. בערים שבהן היתה ידם של המשכילים קרובה לכיסיהם של אנשי השררה, היו משחדים אותם וגורמים שיכבידו ידיהם על כ"ק מרן ופמלייתו. **אחד המקרים המפורסמים** אירע בעת ששב כ"ק מרן משמחת נישואי בנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע, שהתקיימה בזינקוב באור לב' תמוז תקצ"ט. המשכילים שהתקשו להשתמש בחוגי השלטון בגאליציה נגד כ"ק מרן, ניצלו את רגישות השלטון ביחסו לנוסעים ממדינה למדינה, והעלילו על כ"ק מרן ופמלייתו שתעודות המסע שלהם אינן כשרות. בעקבות תלונתם, נאלץ כ"ק מרן להתעכב ששה שבועות בטשארטקוב (ופרק זמן שעשה בהוסיאטין הסמוכה לגבול החוץ בין רוסיה לאוסטריה-הונגריה, עד שהואילו שלטונות הגבול לאפשר את התקדמותו לבעלזא באחת הפעמים שנסע כ"ק מרן ללעמבערג, החציפו המשכילים פניהם והוציאו דיבתו רעה בפני אנשי הרשות, עד שהצליחו להביא להחלטה לגרשו מן העיר.

כאשר התעצמו המשכילים בהלשנותיהם על כ"ק מרן בפני השלטונות, על כי חותר הוא תחת הרשויות ויש להגביל את השפעתו, זכו אלו לשיתוף פעולה מצדו של יוסף טארלער, שבתור הצנזור הראשי קבע כי הספרים בבית כ"ק מרן מלאים בדברי מרידה במלכות ויש לאסור עליו להשתמש בהם. שוטרים באו לביתו, סגרו את כל ספריו הקדושים בארון וחתמוהו בחותם. נדרשה שתדלנות מיוחדת אצל רבי השררה ובסופה הצליחו לבטל את המזימה.

סיפר הרה"ק רבי יצחק משולם זלמן ריינמאן מנאראל זצ"ל, שהגיע לחסות בצל קדשו של כ"ק מרן והיה זה בתקופה שבה הוחרמו כל הספרים ונמסרו לבדיקת הצנזורה, כדי לבדוק שאינם כוללים דברים נגד בית המלוכה. באותה שבת ישב הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל לצדו של כ"ק מרן ברוחב השולחן ואילו הרה"ק מנאראל ישב במקום הראשון לאורך השולחן. לפני שפתח כ"ק מרן בדברי תורתו, נענה ואמר כהאי לישנא: "מיר האבין נישט די ספרים, מ'האט אונז צו גענומען די ספרים" (אין לנו את הספרים. לקחו לנו את הספרים). פתיחה זו לדברי התורה, נשנתה גם בסעודת היום ושולשה בסעודה שלישית. לאחר שנסתיים השולחן, שאל הרה"ק מקאמינקא את כ"ק מרן למשמעות הדברים שהקדים ואמר, אך הרה"ק מנאראל לא שמע את השיב לו כ"ק מרן בלחישא.

כאשר המשכיל הירץ הומברג שר"י הצליח שתתקבל הגזירה על ילדי ישראל, לחייבם ללמוד בבתי ספר שתחת פיקוח ממשלתי, לא הסתפק בכך, ושכנע את מושל מחוז בעלזא, שיתבע מכ"ק מרן לשאת מדברותיו בפני תושבי העיר ולזרזם לשלוח את בניהם לאותו מוסד.

נאלץ כ"ק מרן לשמוע בקולו, ואף ידע כי בין המאזינים לדרשתו יהיו שליחי המשכילים שיבואו להיכלו ויתורו באזניהם למצוא שהוא מזלזל בהוראת המושל. לפיכך, התחכם וישא משלו: **יהודי אחד שנסע בדרכים** נקלע לכפר אחד, בו זכה להכנסת אורחים נדיבה בביתו של אחד מחשובי הבעלי בתים שהזמינו לשבות בצל קורתו. לפליאתו ראה, כי בעל הבית מזמין לשולחן השבת את הערל רועה בהמותיו ואף ממלא צלחתו בכל טוב. אך אם על כך הבליו, בהבינו כי נקלע לביתו של איש טוב למופת, נחרד לראות שבראשון לשבת הוא מקיץ את הערל ומזרזו ללכת לבית תיפלתם. על כך לא שתק, ומיד קפץ ותבע בכעס מבעל הבית שיסביר לו מדוע דואג הוא לתיפלתו של הערל. השיב לו בעל הבית: "אינו ערל, אלא בני היהודי הוא והמיר דתו. משנוכחתי לראות שהוא מסרב להיות יהודי, אמרתי לנפשי, על כל פנים יהיה 'גוי טוב' ויקיים כל מצוותיהם".

לא ביאר כ"ק מרן את הנמשל, אלא המשיך ואמר: "דעו לכם, כי שר המחוז הורה לי להזהירכם ולזרזכם שתשלחו את בניכם לבית הספר האזרחי, והרי איתא "כל באיה לא ישובון" ומי שהולך לשם שוב לא יהיה יהודי, ועל כן הנני מבקשכם, שתזהירו לבניכם שלכל הפחות יהיו 'גויים טובים' וינהגו בדרך ארץ". הבינו כולם, כי כ"ק מרן מתכוון לרמוז בדבריו שגזירה זו היא גזירת שמד, וגעו בבכייה **כל עוד היה הגה"ק בעל הישועות יעקב זי"ע** בין החיים והנהגתו בעיר לעמבערג ללא עוררין, היו החסידים מסייעים לו במלחמת החורמה נגד המשכילים, לבודדם מחוץ לגבול ולהמעט את השפעתם על צעירי הצאן. משנתבקש לשיבה של מעלה, בחודש אב שנת תקצ"ט, אבדה ספינת הקרב את קברניטה. כך קונן הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע אחר מיטתו: "הוא עמד בכח עוזו לשבור מלמעלה עמל ולא הרימו ראשם בחייו, ועתה מי יקום לי עם מרעים ומי יתיצב לי עם פועלי און".

את כל הקוצים אשר נזרעו בחוגי השררה, להבאיש את ריחה של היהדות הנאמנה ולהוציא שם רע לרבנים ומורי ההוראה, קצרו המשכילים באותו פרק, סמוך להיעדרו של הישועות יעקב. בסיועם של פקידי שלטון בכירים מטעם הממשל האוסטרו-הונגרי, פוזר ועד הקהילה ושרביט הנהלתו נמסר בידי המשכילים. התמיכה והסיוע שניתנו לבתי אולפנא שנוסדו בקדושה וטהרה, הוסבה לטובת מוסדותיהם וקופותיהם. ואף הגדילו בחוצפתם, כשזממו להקים בלעמבערג 'טמפל' רפורמי, כדוגמת אלו שהתנוססו כבר בערי גרמניה. כנגד מזימה זו, שמיומשה הנציח אות קלון על בירת גאליציה, חגרו החסידים כלי זינם ונאבקו בכל דרך לבטל את הגזירה. בתיאורי בלברי התקופה מוצאים אנו, שהם מציינים את חסידי בעלזא וצאנז, שהיו מגיעים מדי לילה והורסים את שהספיקו לבנות ביום החולף, מנתצים את שורות הלבנים, שופכים את הסיד ושוברים את כלי הבנייה. בסופו של דבר, נבנה ה'טמפל'

תחת שמירה הדוקה של חיילי הקיסר ונחנך בשנת תר"ו. דבר שלא היה יכול להתרחש בחיי הישועות יעקב ותחת הנהגתו. גם אותה תקנה, שהתקבלה בשנת תקצ"ו, המכריחה כל מועמד לרבנות להיבחן באחת האוניברסיטאות בפילוסופיה, הותירה את כס הרבנות בלעמבערג מיותר, שכן לא נמצא גדול בישראל שיהא משכיל ומלומד אליבא דחוקי השלטונות. היה זה לאחר שהקיסר פראנץ יוזף עלה לכס המלוכה, כשגזירות שונות בוטלו מתוקף הענקת שוויון הזכויות לאזרחים, ושני הצדדים המתגוששים נאבקו על תמיכתו של הקיסר החדש.

מזל טוב וגדיא יאה
להרה"ח ר' אבא חייא צבי פולק שליט"א
ולאביו החשוב הרב החסיד ר' אברהם חיים פולק שליט"א
ולחותנו החשוב הרב החסיד ר' מרדכי פייבוש שליט"א
ולסבים החשובים הרב החסיד ר' דוד פולק שליט"א
והרב החסיד ר' חיים הופמן שליט"א
לרגל הולדת בתו-נכדתינו תחי'
יה"ר שיזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעש"ט ותרוו ממנה ומכל יוצאי'
רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאורישט"א
המברכים באה"ר ההורים משפחת רובינשטיין

אך על כסא רבנותה לא ישב עוד רב מתקדם ומשכיל. עם ביטולו של החוק התובע השכלה פילוסופית לרבנים, נבחר הגה"ק רבי יוסף שאול נאטאנזאהן זי"ע כרבה של העיר הגדולה בגאליציה, ואילו בית הטיפול הרפורמי נדחק לשולי הקהילה ולא נודעה לו עוד השפעה. בשנים הבאות, לאחר הסתלקות כ"ק מרן לגנזי מרומים, נמשך במלוא עוזו המאבק על צביון של הקהילות, תחת הוד הנהגתו על חקוקים מפעליו הכבירים על ספרי דברי הימים. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

לעילוי נשמת הרה"ח ר' לוי ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל ליפא זיידא ז"ל נכד הרה"ק השפאלער זיידא זי"ע נלב"ע י"ט אלול תשע"ו וזוגתו האשה החשובה מרת פריידא ע"ה בת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל הונצח ע"י חתנם הרה"ח ר' הערשל ביגלאזען שליט"א

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' יצחק זאב דמן ז"ל בן הרב החסיד ר' מרדכי ז"ל נלב"ע כ"ט אלול ער"ה תשנ"ה הונצח ע"י בנו הרב החסיד ר' מרדכי שליט"א

לע"נ הרה"ח ר' משה יהושע וידובסקי ז"ל בן הגה"ח ר' ישראל יעקב ז"ל נלב"ע כ"ו אלול תשס"ב הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת הענדלה זנגר ע"ה בת החבר ר' יעקב ז"ל נפטרה כ"ג אלול תשע"א הונצח ע"י משפחתה החשובה שיחיו	לע"נ הרה"ח ר' נתנאל שרגא ז"ל בן הרה"ח ר' פנחס יהודה ז"ל נלב"ע כ"ה אלול תשע"א הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' שאול יצחק קאפך שליט"א
---	---	--

לע"נ האשה החשובה מרת פייגא פריידא רוקח ע"ה בת הרב החסיד ר' שלום ז"ל נפטרה כ"ד אלול תשע"ח הונצח ע"י בנה הרב החסיד ר' אהרן רוקח שליט"א	לעילוי נשמת הגה"ח ר' בנימין יוסף לוי ז"ל אב"ד דשיכון ג' בני ברק בן הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל נלב"ע כ"ח אלול תשמ"ה
--	--

הקטלוג המקוצר דברי חיזוק והדרכה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במערכת אוצרות בעלזא להשיג אצל וולדמן ספרים ירושלים

לעילוי נשמות הרה"ג ר' יצחק דוד פריעדמאן ז"ל בן הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל מרת רחל ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ז"ל	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת גיטל עלקא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה ב' אייר תשע"ח הונצח ע"י משפחתה החשובה שיחיו	לעילוי נשמות הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס ז"ל בן הרה"ח ר' ליפא י"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' דוד יוסף אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יהודה ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל תנצב"ה
לעילוי נשמות הרב החסיד המפור' ר' פרץ שטראסבורג ז"ל בן הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת 'יהודית' ע"ה בת החבר' ר' יוסף ז"ל הונצח ע"י בנו הנכבד הרה"ח ר' יוסף שטראסבורג שליט"א	לעילוי נשמות העסקן המפור' הרב החסיד ר' יואל בן ציון פרוש ז"ל בן הרב החסיד ר' צבי ז"ל נלב"ע ט' אדר תש"פ הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמות הרה"ח ר' יחיאל אויש ז"ל בן הרה"ח ר' בנימין זאב צבי ז"ל נלב"ע י"ב תשרי תשס"ו תנצב"ה וזוגתו האשה החשובה מרת שפרה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שאול ז"ל	לעילוי נשמות הרב החסיד המפור' ר' יצחק ווייס ז"ל בן הרה"ח ר' משה ז"ל נלב"ע י' מרחשון תשפ"ג הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמות הרב החסיד המפור' ר' מנחם שמואל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל וזוג' האשה החשובה מרת 'יוסל פריעדמאן' ע"ה בת הרה"ח ר' משה יוסף ז"ל הונצח ע"י משפחתה החשובה שיחיו
לעילוי נשמות הרה"ג ר' אברהם אליהו איינהורן ז"ל בן הרה"ח ר' שלמה יוסף הכהן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת נחמה ע"ה בת הרה"ח ר' אליהו ז"ל הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת רבקה פיגלא איגל ע"ה בת הגה"ח ר' שמחה בונם בויס ז"ל הונצח ע"י משפחתה החשובה שיחיו	לעילוי נשמות הרה"ח ר' מנחם מנדל ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אדר תשע"ג הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א דומ"ץ דקלימניוק בעת זאב	לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהודה זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת ברכה ע"ה בת הרב החסיד ר' דוד מנשה זינגער ז"ל אשת שידלח"א הרב החסיד המפור' ר' משה ביגליאזאן שליט"א הונצח ע"י ביתו ותחתיה החשובים שיחיו
לעילוי נשמות הרה"ח המפור' ר' מנחם אליעזר אסטרייכער ז"ל בן הרה"ח ר' יצחק שמעון ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל	לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהונתן בנימין קליין ז"ל בן הגה"ח ר' ישראל ז"ל נלב"ע יום שב"ק ו' שבט תשפ"ב תנצב"ה	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שידלח"א הרה"ח ר' יהודה שליט"א נלב"ע ל' ניסן תש"ח הונצח ע"י אביה הרה"ח ר' יהודה איינהורן שליט"א	לעילוי נשמות הגה"ח ר' ישכר דוב יעקובוביץ ז"ל בגה"צ נאביד וואדקערט רבי שמעון יחזקאל זקוקל ולע"נ הרה"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הרה"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"נ האשה החשובה מרת הענדל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל	לעילוי נשמות הרה"ג ר' פנחס מאיר גאנצפריד ז"ל בן הרב החסיד ר' אליעזר דוד ז"ל נלב"ע י"ד כסלו תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו